

MAHALLENİN KISMETİ

1957

Aziz Nesin 1915-1995

İÇİNDEKİLER

Mahallenin Kismeti
Tavsiye Kartı
Eşek Hangi Yandan?
Canım Kardeşim
Deniz Ayak Altında
Az Daha Vali Oluyordum
Üç Meleğin Anası
Fırça Kılı
Taşra Muhabirinin Fotoğrafı
İlle de Amerikalı
Oh Kurtuldum
Şark Eşeği
İki Sağır
İlle de Yol İlle de Yol
Yılın Büyük İfşaatı
Tipler
Üstüme Üstüme Gelen Adam
Kasıntı Adam
Küçük Yerin Aydını
Bi-izn-illah-i Teala

Hakkında

Yirmi öyküden oluşan Mahallenin Kismeti isimli roman, 1957 yılında basılmıştır. Kitaba adını veren "Mahallenin Kismeti" isimli öykü ise kitapta yer alan en uzun öykü olma özelliği taşımaktadır. Yazarın öykülerinde kullandığı başlıca temalar; ahlak, güç ve iktidar, iki yüzlülük, çatışma, toplumsal sınıflar ve eşitsizliklerdir. Toplumun sorunlarına dikkat çekerek dramatik olayları abartı ve ironi unsurlarını kullanarak anlatmıştır. "Tipler" başlıklı kısa bilgilendirme yazısında, sonraki dört öyküde yer vereceği karakterler ile ilgili açıklamalar yer almaktadır. Bu hikayelerdeki kişilerle uzun yıllar önce tanıştığını ve bu hikayelerin onları anlatan yazılar olduğunu belirtmiştir.

MAHALLENİN KISMETİ

Kişiler

Hacı Mesut Efendi Yetmiş, seksen yaşlarındadır. Maide ile evlenene kadar mahallenin sevimli bir ihtiyarı olarak görülmektedir. Çok bilgi verilmesi de önceki evliliğinden çocukları olduğu anlaşılmaktadır.

Atiye Mahalleye sonradan taşınmıştır. Kocasının polis şehidi olduğunu söylemiştir. Fakat Beyoğlu'nda ev işlettiği zamanlar olduğunu bilenler yalan söylediğinin farkındadır. Beyoğlu'nda lakabı düdüklü Atiye'dir. Mahalledeki bazı kadınları Sosyete Neriman'ın evine götürüp yüzde alıyordu.

Recep Şoförlük yapmaktadır. İki arabada çalışmaktadır. Ayten ile evlidir. Ayten'i, Atiye aracılığı ile bardan almıştır.

Ayten Eskiden barda konsomatris olarak çalışmaktadır. Bar hayatından yorulduğu için evlenmeyi kabul etmiştir. Neşeli ve para harcamayı seven bir kadındır. Atiye onu Sosyete Neriman'ın evine götürmektedir.

İsmail Mahallede bakkalcılık yapmaktadır. Dul olduğu için, Hacı Mesut ile ilişkisini ilerletmemektedir. Diğerlerini kıskanmaktadır.

Sezai Bey Mahallenin muhtarıdır. Sahavet ile evlidir. Üçüncü evliliğidir. 58 yaşındadır.

Sahavet Sezai Bey ile evlidir. Ondan yirmi altı yaş küçüktür. Haftada iki, üç kez kocasını dövmektedir.

Aysel Lakabı Mambo Aysel'dir. Hacı Mesut ile evlenmiş gibi yaparak Maide ismini kullanır. Randevu evinde çalışmaktadır.

Tahsin Telgraf memurudur. Sıdıka ile evlidir.

Sıdıka Tahsin ile evlidir. Kocasından dayak yediği için hoşuna gitmeyecek durumları ondan gizlemektedir.

Yunus Bakırcılık yapıyordur. Esmâ ile evlidir. Cengiz isimli çocukları vardır.

Esmâ Yunus ile evlidir.

Bilal Mahalledeki kahveyi işletmektedir.

Öykü

Mahalleye gelen yeni gelin Hacı Mesut Efendi, genç bir kızla evlenmiştir. Mahalleli kim olduğunu çok merak ediyor, herkes kulaktan dolma bilgilerle kız ile ilgili dedikodu yapıyordur. Kimisi kızın adamın parası için evlendiğini, sürekli onu aldatacağını söylüyordur. Kimisi adamın onu kötü yerden aldığını söylüyordur. Çirkin olduğunu söyleyenler de vardır, dünya güzeli olduğunu iddia edenler de... Herkes mahallenin erkeklerini baştan çıkaracağını düşünüyor ve kız kötü oluyorlardır. Kahvedeki erkeklerde benzer konuşmalar yapıyor, Hacı Mesut'un genç kızı kendisini aldatacağını bile bile aldığını düşünüyorlardır. Kimse kızın adını bilmediği için mahallenin kısmeti diye isim takmışlardır. Araba mahalleye girince herkes camlardadır. Kızın gelinlikle eve girdiğini görürler ama kız tam göremedikleri için merakları giderilememiştir.

Mahallenin kısmeti merak edilir Sonraki günlerde kıza acımaya başlarlar. Kız hiç evden çıkmıyor, camdan bile dışarı baktığı görülüyordur. Hacı Mesut'un kızı eve kapattığını söyleyip öldürüp öldürmediğini merak ediyorlardır. Daha önce mahallenin sevimli ihtiyarı sayılan Hacı Mesut evlenince sanki birden yabancı olmuş gibidir. Kimse tebrik etmeye gitmek istemiyordur. Sonunda Atiye ve Sıdıka dayanamazlar, Hacı Mesut Efendi'nin evine gitmeye karar verirler.

Maide'nin güzelliği Eve gidince kızın adının Maide olduğunu öğrenirler. Maide çok güzel, narin ve sessiz bir kızdır. Hacı Mesut Efendi'nin etrafında pervane oluyordur. Atiye ve Sıdıka yarım saat otururlar. Onlara da oturmaya beklediklerini söyleyip ayrılırlar. Çıkınca mahallenin kadınları merakla onları bekliyordur. Maide'nin güzelliğini anlata anlata bitiremezler. Hacı Mesut'un ona büyü yaptırmış olabileceğini, Maide'nin onun etrafında dönüp durduğunu anlatırlar.

Sıdıka'nın korkusu Üç gün sonra bir akşam Hacı Mesut önde Maide arkasında, Sıdıka Hanım ve Postacı Tahsin'in evine giderler. Sıdıka çok telaşlanır. Kocasının onların evine tebriğe gittiğinden haberi yoktur ve öğrenirse çok kızacaktır. Misafirleri içeri buyur ederken Hacı Mesut'a sessizce kocasının ziyaretten haberi olmadığını ve söylememesini fısıldar.

Hacı Mesut'un ve Maide'nin akşam ziyareti Tahsin bu ziyarete çok şaşırır. Geldiklerini görünce pek memnun görünmez ama Maide'nin güzelliği onu çok etkiler. Hacı Mesut'un konuşmaları da çok gariptir. Karısının güzelliğini Tahsin'e onaylatmaya çalışıyor, kendisinin çok ihtiyarladığından bahsediyordur. Sanki karısının başkaları ile olacağı ve bunu bilip umursamayacağı konusunda yapılan dedikoduları haklı çıkaracak gibidir. Tahsin bundan hoşlanmaz. Hacı Mesut'un bir süre sonra hemen gitmemesi için yemeğe kalması konusunda ısrarcı olurlar. Hacı Mesut da kolaylıkla ikna olur. Fakat onların evindeki yemeği de getirmeyi şart koşar. Kendi yaşlı olduğu için karısı Maide'ye Tahsin'in eşlik etmesini ister.

Sıdıka'nın tuhaf halleri Tahsin çok heyecanlıdır. Hiç konuşmadan ikisi birlikte eve doğru yürürler. Yolda onları gören komşular vardır. Dedikodu çıkacağını biliyordur. Eve giderler, bahçeden geçerler. Tahsin'in aklından Maide'yi öpmek, sarıp sarmalamak geçer. Fakat kadının ne tepki vereceğini kestiremediği için cesaret edemiyordur. Yemeği alırlar ve eve dönerler. Eli eline değmemiştir. Karısı kapıyı açtığında saçları dağınıktır, fermuarının açıklığından pembe kombinezonu görünüyordur, terliğinin biri ayağında değildir. Tahsin karısının pasaklılığına bakar ve Hacı Mesut'un iyi ki ihtiyar biri olduğunu düşünür ve sorun çıkarmaz.

Mahalledeki dedikodular O günden sonra Tahsin ve Hacı Mesut neredeyse her akşam birbirine gidip geliyordur. Postacı Tahsin'in gece mesaisi yaptığı ve eve gelmediği günler ise Sıdıka Hacı Mesutlarda kalıyordur. Tahsin adam yaşlı olduğu için kıskanılacak bir durum olduğunu düşünmüyordur. Mahalleli ise Tahsin ve karısını dışlamıştır. Sıdıka'nın kocasının Maide ile olmasına rağmen razı

görünmesi kadınlar arasında dedikodu malzemesi olmuştur. Kahvedekiler de Tahsin'in, Maide ile birlikte olduğunu düşünüp kıskançlıktan ona soğuk davranıyor ama mahallenin namusunu öne sürerek dedikodu yapmaktan geri kalmıyorlardır.

Kapıya asılan yaldızlı boynuz Bir sabah Hacı Mesut'un kapısına yaldızlı bir boynuz asılmıştır. Kimin yaptığı bilinmiyordur. Hacı Mesut bundan rahatsız olmamıştır. Hatta iki gün sonra alıp onu evine asmıştır. Avrupa'da böyle aksesuarların soyluların evinde olduğundan bahsetmiştir. Mahalleli çok açığa çıkarmaz ama bunu Muhtar Sezai'nin yaptığını çözer. Çünkü kökeninde Erzurumludur. Erzurum da böyle aldatılma olaylarında kapıya boynuz asma olayı vardır.

Tahsin'in aşk mektupları Tahsin, Maide'ye günden güne daha çok âşık oluyordur. Ona açılmaya karar verir. Eski Türkçe kelimelerin olduğu karmaşık bir aşk mektubu yazar. Evlerine yemeğe gittikleri bir gün kapıdan çıkarken verir. Maide ise mektubu kocasına verir. Hacı Mesut mektubu okur ve gülümser. Bir şey demez. Tahsin, Maide'den mektubu Hacı Mesut'un okuduğunu öğrenir. Bilip de sesini çıkarmayınca umursamadığını düşünür ve Maide'ye bir mektup daha verir, onun okumasını söyler. Maide her yazılanı anlamasa da iyi niyetli şeyler yazmadığını hisseder. Bu teklif karşısında bambaşka birine dönüşür. Tahsin'i reddeder. Onu abi olarak gördüğünü söyler. Önce kendi karısının hakkından gelmesini söyler. Tahsin, karısının kendi yatak odası durumlarını Maide'ye anlattığını düşünür ve çok sinirlenir. Karısına bir daha o aile ile görüşmeyeceklerini söyler. Sıdika ise inat ediyordur. Büyük bir kavga ederler ve karısını döver. Ama Sıdika kocasının mesaide olduğu geceler gitmeye devam eder. Tahsin bunu bilse de yüzleşmemek için bilmemezlikten gelir.

Tahsin'in söylediği yalanlar Tahsin bir gün kahveye gider ve oradakilerle tekrar eskisi gibi olmak ister. Kendisi ile birisinin sohbeti başlatmasını fırsat bilerek herkesin sorularını cevaplar ve meraklarını giderir. Maide ile sürekli ilişki içindeymiş gibi sevişme anılarını anlatır. Daha önce hayalini kurduğu her şeyi gerçekmiş gibi anlatır. Artık sıkıldığını ve o yüzden bıraktığını, artık onlarla görüşmediklerini söyler. Kimi inanır, kimisi ise yalan söylediğini anlar ama hepsi dedikodu yapmaya başlar.

Hacı Mesut, Bakırcı Yunuslarla yakınlaşır Bakırcı Yunus'un da akli Maide'dedir. Tahsin gibi o da Mahallenin Kismet'inden faydalanmak ister. Cesaret edip Hacı Mesutlara uğrar. Ayrılırken mutlaka onlara da beklediğini söyler. Tahsinlerin yaşadığı süreci, Yunus ve karısı Esmâ 'da yaşar. Gündüzleri Esmâ, Hacı Mesutlardan çıkmaz olur. Akşamları da yemekleri hep beraber yerler.

İşler ortaya dökülür Bir gün çeşme başında Esmâ ve Sıdika kavga ederler. Esmâ kavga sırasında Sıdika'ya, Hacı Mesut ondan bıktığını, artık kendisi ile diye onu kıskandığını söyler. Mahallenin kadınları çok şaşırır. Olaya akıl erdiremezler. Atiye Hanım aynı gün Esmâ'nın oğlu Cengiz'in ağzından laf alır. Annesini ve Hacı Mesut'u kapı deliğinden gözetlemiş, neler yaptıklarını görmüştür. Atiye çocuğa çikolata vadederek herkese aynı şeyleri anlattırır. Çocuk en sonunda çikolata alamadığı için ağlayarak onları babasına anlatır.

Yeni yakın komşular Muhtar ve karısıdır O akşam hem Yunus, hem Tahsin karılarını döverler. Evlerden bağırtılar yükselir. Gecenin sonunda ise erkekliklerini kanıtlamak için karıları ile birlikte olurlar. İşler ortaya dökülünce mahallenin erkeklerinin Hacı Mesut'a karşı soğukluğu kalmaz, karşılaşım onlarla sohbet etmek için fırsat kollarlar. Artık komşuya kötü gözle bakmanın, komşu karısına göz koymanın ayıp olduğu gibi laflar da konuşulmuyordur. Artık Hacı Mesut her gece, her gün Muhtar Sezai Bey'in evine gidiyordur. Postacı Tahsin'i, Bakırcı Yunus'u beslediği gibi Muhtar Sezai Bey'i de beslemeye başlamıştır. Eli açıktır.

Muhtar, Sahavet ve Mesut'un garip ilişkisi Muhtarın karısı hamile kalır. Mahalleli dedikoduya başlar. Çocuğun Sezai'den olmadığına emindirler. Kadının, Atiye ile süslenip sürekli Beyoğlu'na gittiğini, hamileliğin buradaki gezilerden olduğunu konuşurlar. Bir süre sonra gebelik sonlanır. Atiye'nin ona bir ilaç hazırlayıp çocuğu düşürmesine yardım ettiği dedikoduları yapılıyordu. Mahalleden birisi her gece gördüğü bir olayı anlatmaya başlar. Muhtar ve karısı Sahavet'in kavgalarına Mesut Bey'de bulaşmıştır. Sahavet muhtarı döverken içeri Mesut giriyor ve ikisine de kızıp dövmeye başlıyorlarmış. Muhtar bir yandan, Sahavet bir yandan "oh" diyerek karşıılıyorlardır. Bu üçlünün maceralarına ise Maide katılmıyor, o kapının dışında kalıyordu.

Hacı Mesut'un yeni yakın komşuları Mahalleli bunu duyunca, gece oldu mu Muhtarın evini gören bir yere konumlanıp film izler gibi onları izlemeye başlamıştır. Bir süre sonra Hacı Mesut Efendi, Muhtarlardan da ayağını keser. Bu sefer Receptlere dadanmıştır. Recep'in karısı Ayten zaten neşesiyle meşhurdur. Hacı Mesut ile takılmaya başlayınca kahkahaları bütün mahalleyi inletir olmuştur. Atiye Hanım da onlarla takılıyor, artık akşamları hep beraber yemek yiyorlardır. Mahallenin kismetini ayağına

kadar gelmesine rağmen Recep yorgunluktan kıza bile bakamıyor, uyuyakalıyordur. Karısına hiçbir şey yetmediği için sürekli çalışmak zorunda kalıyordur.

Bakkaldaki olay Bir gün Maide bakkala gider. Gittiğinde Bakkal İsmail'i gülünç pozisyonunda bulur. Fermuarı açık uyuyakalmıştır. Pantolonunun ipi sarktığından, kedi de ipe oynuyordur. Maide böyle bir manzara karşısında kendini tutamaz, güler. Gülmesi ile İsmail Efendi uyanır ve Maide'yi bakkalda görür. Şaşkınlıktan ayağa kalkmaya çalışırken patates çuvalını devirir. Maide'nin ayakları dibinde debeleniyordur. Bu sahneyi gören Kahvecinin karısı ortalığı ayağa kaldırır. Güpegündüz artık çekinmeden bu hallere girmelerini kınar. Herkes dedikoduya başlar. Maide ise umursamadan eve döner.

Atiye hanım, Hacı Mesut'un evine gider Kadınlar aralarında konuşurken Atiye Hanım, artık bu işe dur demeleri gerektiğini söyler. Atiye, Hacı Mesut'un evine gider. Mesut Efendi'yi görene kadar Maide ile ağır konuşan Atiye Hanım, Mesut Efendi'nin sesi gürleştikçe siner. Ne diyeceğini bilemez. Mesut Efendi, Maide'ye istediği gibi konuşabileceğini söyler, ona izin verir. Maide'nin onun karısı değil metresi olduğunu itiraf ederler.

Atiye gerçekleri öğrenir Atiye 'ye randevu evlerine kadın götürdüğünü bildiğini söyler. Namuslu numarası yaptığını biliyordur. Eskiden Beyoğlu'nda randevu evi işlettiğinden, kim olduğundan haberi vardır. Maide ise zaten bir randevu evinde çalışan Aysel'dir. Onunla bir anlaşma yaparak altı aylığına evli gibi yapıyorlardır. Aysel birden bambaşka birine dönüşür. Atiye Hanım'a hakaretlerde bulunur. Mesut Efendi'nin buradaki bütün erkekleri cebinden çıkaracağını, söz verdiği için sesini çıkarmadığını, sabrını zorladıklarını söyler. Atiye Hanım iyice yumuşar. Hacı Mesut'un genç kızı yem olarak kullanmasına çok şaşırılmıştır. Evden ayrılacakken Mesut Efendi onunla baş başa kalmak ister.

Hacı Mesut boşandığını ilan eder Atiye Hanım uzunca süre gelmeyince komşular merak eder. Geldiğinde ise yumuşamıştır. Olayları yanlış anladıklarını söyleyerek konuyu kapatmaya çalışır. Mesut Efendi'yi över. Mesut Efendi ile ilişkisi olmuş kadınlar ona hak verirken diğerleri anlam veremez. Bir ay sonra Mesut Efendi, genç karısı Maide'yi boşar. Boşanma sebebi olarak mahallenin şerefini düşündüğünü, torunu yaşında kız almakla hata ettiğini söyler. Mahallenin erkekleri, mahallenin kısmetine yutkunarak bakmaktan başka bir şey yapamamıştır. Yalnız Hacı Mesut'a kısmet olmuştur. Hacı Mesut kızın sözleşmesi bittiği gün eline söz verdiği parayı sayıp göndermiştir. Başı darda kalırsa ona haber vermesini söylemiştir.

Temalar

Ahlak/İki yüzlülük Mahalle sakinleri, ahlak konusunda yargılayıcı davranarak başkalarını sürekli eleştirmektedirler. Fakat her birinin iki yüzlü davranarak ahlaksız ve çıkarıcı seçimler yaptıkları görülmektedir. Kendi çıkarlarına göre davranan bireyler, çıkarları söz konusu olduğunda dışladıkları bir davranışı normalleştirebilmektedirler.

İhanet/İlişkiler Öyküde yer alan kadın erkek, komşuluk ve arkadaşlık ilişkilerinin çıkar üzerine kurulmuş olduğu görülmektedir. Ortak çıkarlar söz konusuysa iyi anlaşan, birbirini destekleyen bireyler çıkarları ters düştüğünde karşı karşıya gelmektedirler. Herkesin dedikodusunu yaptığı aldatma ile ilgili olaylar normalleştirilmektedir. Kıskançlık gibi duyguların da bu durumu desteklediği görülmektedir. İlişkiler para, güç, güzellik, zevk gibi unsurlara dayanmaktadır. Sadakat, doğruluk, dürüstlük gibi ahlaki unsurlar söz konusu değildir.

TAVSİYE KARTI

Kişiler

Nafi Bey İş bulmak için çocukluğundan tanıdığı ve şu anda Ankara'da önemli bir mevkii de çalışan Zeki Bey'in yanına gitmiştir. İstanbul'da oturuyordur.

Zeki Bey Önemli bir mevkide çalışıyordu. Nafi Bey'i hatırlamamıştır ya da tanımamazlıktan geliyordu.

Anlatıcı Öyküde ismi belirtilmemiştir. Nafi Bey ile aynı trende yolculuk yapıyordu. Ankara'ya gidiyordu.

Öykü

Nafi Bey, Zeki Bey'e gider Anlatıcı, trende Nafi Bey ile tanışmıştır. İkisi de Ankara'ya gidiyordu. Anlatıcı dinlemeye hevesli olmamasına rağmen, Nafi Bey gitme sebebini anlatmaya başlamıştır. Yıllar önce onların mahallesinde yaşayan ve oldukça haşarı olan Zeki, artık Ankara'da memurdur. Önemli bir pozisyonda çalışmaktadır. Bunu öğrenen Nafi Bey iş bulmasında yardımcı olması için ona gitmeye karar vermiştir. Zeki Bey'e bir şekilde ulaşmayı başarmış ama ne anlattı ne dediyse kendini ona hatırlatmayı başaramamıştır. En sonunda Zeki Bey onu hatırlayıp hatırlamaması konusunu bırakmasını ve ne istediğini söylemesini istemiştir. İş bulması konusunda yardım isteyince de ona tavsiye kartı yazarak vermiştir.

Tavsiye kartı yıpranır Sevincinden kartı kime, nereye vereceğini sormayı unutmuştur. İstanbul'a dönünce bu konuda bilgi sahibi olanlar elindeki tavsiye mektubunun her yerde geçeceğini, çok şanslı olduğunu söyler. Ona başmüdürlükte işe girmek için oraya başvurmaya karar verir. Başmüdürlüğe gider ama müdürü görmeyen imkânı yok gibidir. Aylarca gider, gelir. Sürekli onu bekletirler. Bu sırada kart yıpranmaya başlamıştır. Önce yazının bazı kelimeleri silinmiştir. Sonra kart yırtılmıştır. Sonra üstüne mürekkep dökülüp kelimenin bir tanesi de gitmiştir. Kartın aynısını yazdırmak için sahtecilik yapan birini bulur ama kart o kadar kötü olmuştur ki adam söylene söylene demediğini bırakmamıştır.

Başmüdürlük görüşme Beş ayın sonunda Zeki Bey'den selam getirdiğini öğrenen çalışanlardan biri, onu hemen müdürün yanına götürmüştür. Daha önce bunu söylese hemen görüştüreceklerdir. Müdürün yanına giden Nafi Bey telaştan bir süre tavsiye kartını arar, sonra elinde tuttuğunu fark eder. Kartı gören müdür bey hiçbir şey okuyamaz. Kart perişandır. Birini çağırır, yazılanları okutur. "Kart Nafi Bey'e gösterilmesi" yazıyordu. Siline siline bu kadarı kalmıştır. Nafi Bey "Kart" kelimesinin aile lakapları olduğunu söyler. İş için geldiğini de belirtir. Başmüdür ise bu kartla işe alamayacaklarını sadece ne istiyorsa gösterebileceklerini söyler.

Zeki Bey istifa eder Nafi Bey başka çare bulamaz. Yeniden bir kart yazdırmak için Zeki Bey'in yanına gidiyordu. Anlatıcı, Nafi Bey'in hayallerini yıkmamak için bir şey söylemez. Ama o gün ki gazeteler Zeki Bey'in istifa ettiğini yazıyordu.

Temalar

Bürokrasi Öyküde Nafi Bey'in sürekli yetkili müdüre ulaşmaya çalışması ama bunun için aylarca uğraşması konu edilmiştir. Bürokrasinin karmaşıklığı ve zaman, emek kaybı gibi durumların insanları çaresiz noktalara getirdiği görülmektedir. Bu anlamda bürokrasi eleştirilmektedir.

Güç/İktidar Nafi Bey'in, Zeki Bey'den aldığı kart ile istediği her işe girebileceğine inanması, buna imkân tanınması sistemin işleyişindeki adaletsizliğe vurgu yapmaktadır. İktidar ve gücü elinde bulunduran kişi veya gruplar, sistemi yönetmektedir. Bu aynı zamanda iktidarın bireylerde yarattığı umuda, umutsuzluğa ve hayal kırıklığına işaret etmektedir.

EŞEK HANGİ YANDAN?

Kişiler

Bekir Derviş oğullarındandır. İyi giyimli, pancar yüzlü, altmışlarında bir ağadır.

Anlatıcı Gazetecidir.

Satılmış Bekir'in üye olduğu partinin ilçe başkanıdır.

Öykü

Bekir Ağa'nın gazeteciyi ziyareti Gazetecilik yapan adam hala yataktadır. Otel odasının kapısı çalınır. Kapıyı açmasıyla Bekir Ağa içeri girer ve kendini tanıtır. Gazetelerde yazan haberin aslını araştırmak için geldiğinden emin olduktan sonra işin aslını anlatmak ister. Gazetelerde bir partinin önemli üyelerinin hepsinin karşı partiye geçtiğini yazmıştır. Bekir, yanlış anlaşılma olduğunu söyler ve olayı anlatmaya başlar.

Karşı partinin organizasyon haberi Karşı partiden Osman isimli önemli birisi o ilçeye gelecek diye haber gelmiştir. Karşı partinin bu konuşmayı davul zurnalarla karşılayacağı, yeri göğün inleteceğini biliyorlardır. Bekir Ağa, partilerinin o ilçedeki başkanlarına gider ve Ankara'yı aramasını söyler. Onların partiden de birinin gelmesini ve konuşma yapmasını ister. Yoksa altta kalacaklar, diğer parti ön plana çıkacaktır. Satılmış Bey alttan üste iletişim kurulamayacağını, böyle bir aramayı yapamayacağını

söyler. Biraz beklerlerse onların partiden de birisinin mutlaka geleceğini anlatır ama Bekir Ağa kabul etmez. Ona göre o kadar beklerlerse anlamı kalmayacaktır.

Bekir Ağa'nın planı İsteddiği sonucu elde edemeyen Bekir Ağa düşünüp taşınır ve kendince bir çözüm bulur. Parayla tanınmamış birini ayarlayacak, kendi partileri adına gelmiş gibi konuşma yaptıracaktır. Davul, zurna ve alkış gürültüsünden ne söylediği de önemli olmayacağından istediği etkiyi kolaylıkla oluşturabilecektir. Fakat tam bu sırada Satılmış Bey'den haber gelir. Onların partiden de birisi gelecektir. Sadece karşı partideki kişi Çarşamba, onlarınki ise Cuma gelecektir. Bekir Ağa bunu da kabul etmez. Bütün ilgiyi ilk gelen kişi görecektir diye durumu anlatır. Yorgunluktan onların partisinin mitingine kimse gelmeyecek diye düşünür. Fakat bu durum içinde Satılmış Bey bir şey yapamayınca kendince çözüm bulur. Tanıdıklar aracılığı ile karşı partinin adamının ilçeye gelmesini geciktirecektir. Kendi adamlarına ise kolaylık sağlayıp daha çabuk gelmesini mümkün kılacaktır.

Bekir Ağa planı organize eder Bekir Ağa kendi köyünden işine yarayacak tanıdıkları ziyaret eder. Kendi partisinden olduklarını teyit ettikten sonra yardımcı olmaları için onları ikna eder. Tren garında çalışan kişinin trenin gecikmesine neden olacak şekilde organize olmasını ister. Şoför olan kişiye ne yapıp onu edip kendi arabasına bindirip, beş saatlik yolu daha da uzatmasını ister. Suyolcu olana o adam geldi mi suları kesmesini, ağzının dilinip kuruyup nutkunun tutulmasını sağlamasını ister. Makinist olan kişiye karşı partideki adam geldi mi elektrikleri kesmesini, radyo ve televizyonların çalışmamasını, sesin çıkmamasını söyler. Kendi adamları geldiğinde ise bütün kolaylıkları yapıp ona yardımcı olacaklar ve ona yardım edeceklerdir.

Coşkulu karşılama Bekir Ağa kendisi de hazırlık yapmış, davul zurnaları ayarlamış, köylerdeki kişileri karşılamak için yollara dökmüştür. Onların partisindeki adam erken gelmiştir. Her yer süslenmiştir. Marşlar çalıyor. Kurbanlar kesiliyor. Adam konuşmak için kürsüye çıktığında ve konuşmaya her giriş yaptığında alkışlardan, davul zurna sesinden dediği hiçbir şey anlaşılıyordu program biter ve akşama diğer adamın geldiği haberi gelir.

Yanlış anlaşılma Diğer adam kürsüye çıktığında hoparlörden ses kesilmiş, vatandaş diye seslendiğinde karşılık verecek kimse bulamamıştır. Herkes yorgunluktan köyüne dönmüştür. Satılmış Bey, Bekir Ağa'yı yanına çağırır. Bekir Ağa adamları karıştırdığını anlamıştır. Karşı partinin adamını desteklemişlerdir. Adamı tutmak için tüm planlar yapılmış ama adam gidemediğini görüp eşeğe binmiş ve vakit kaybetmeden daha çabuk şekilde ilçeye varmıştır. Bekir Ağa'ya adamın söylediklerinden de mi başka partiden olduğunu anlamadıklarını sorarlar. Gürültüden dediği hiçbir şey anlaşılmadığından bunu da fark etmemişlerdir. Bekir Ağa'nın partisindikiler öteki adama yaşa diye bağırınca öteki partiye aktarma oldu diye haberler çıkmıştır. Ama yalan haberdur ve Bekir Ağa ve diğerleri kendi partilerini asla terk etmiyorlardır. Bir eşeğin oyununa kurban gittiklerini söylüyorlardı.

Temalar

Siyasi Manipülasyon Bekir Ağa, karşı partiyi küçük düşürme ve kendi partisini ön plana çıkarmak için kurnazca planlar yapmış ve bu olayları organize etmiştir. İşin sonunda işler karışmış ve dengeler tam tersi yönde olmuştur. Halkın, bu manipülasyonlar neticesinde algısının değişebildiği, olaylardan etkilendiği görülmektedir. Destekleri kişi, o kişinin söyledikleri bile ayırt edici bir özellik olmaktan çıkmıştır.

Bürokrasi Bekir Ağa'nın bürokrasi ve sistemin işleyişindeki zorluklar nedeniyle partisindeki aksaklıkları kendi çabaları ile gidermeye çalıştığı görülmektedir. Bunun sonucunda organizasyon karışmış, eşek gibi basit bir unsur bile planların bozulmasına yetmiştir. Mizah unsuru ile eleştirinin bir arada yer aldığı bir tema görülmektedir.

CANIM KARDEŞİM

Kişiler

Sulhi Bey Anlatıcının patronudur. Yazıhanesi vardır. İş adamıdır.

Metin Bey İş adamıdır.

Müslim Anlatıcı ile aynı köydendir.

Odacı Köyden göçerek Sulhi Bey'in yanında odacılığa başlamıştır. Öyküde ismi belirtilmemiştir. Öyküyü anlatan karakterdir.

Halil Lakabı Burunsuz Halil'dir. Anlatıcı olan karakterlerle aynı köydedir. Aralarında düşmanlık vardır.

Öykü

İş adamlığı hakkında sohbet Odacı, Müslim Ağa ile konuşuyordu. İş adamlığının zor olduğundan bahsediyordu. Sulhi Bey, herkese bol bol bahşış dağıtıyor ama iş ona geldi mi kuruşu kuruşuna paranın üstünü soruyordu. Bazen onun haftalığını birilerine bahşış diye verdiği oluyordu.

Zorunlu göç Odacı, yaşadığı bir olaydan dolayı köyden göç etmek zorunda kalmıştır. Burunsuz Halil, köy kahvesinde yetim hakkı yediğini söyleyip laf çıkarmıştır. Oda sövüp saymış, onu eşek cennetine göndermenin farz olduğunu söylemiştir. Kahvedekiler bunu Halil'e söyleyince ortalık karışmıştır. Halil'de onu öldürmeye ant içmiştir. Adam, başını belaya sokup hapse girmek istememiştir. Köyde laf olacağı ve kimsenin yüzüne bakamayacağı içinde göç etmek zorunda kalmıştır. Sulhi Bey'in yazıhanesinde işe başlamıştır. Hem temizlik hem ayak işlerini yapıyordu.

Metin Bey ve Sulhi Bey'in gerilimleri Odacı, Müslim Ağa'ya iş adamı olunca dayanıklı olmak gerektiğini belirtir. Bu dayanıklılık ağır laf kaldırmakla ilgilidir. Bir gün Sulhi Bey, Metin Bey hakkında ağza alınmayacak hakaretler de bulunuyordu. Yanındakiler de ondan beter sövüyorlardı. O kızgınlıkla Metin Bey'e de mektup yazıp götürmesini istemiştir. Onun yazıhanesinde de bir sürü adam vardır. Metin Bey'de Sulhi Bey'e küfretmeye başlamıştır. Beyine söylenen lafları kaldıramasa da karışmamıştır. O da mektup yazıp göndermiştir. Bu konuşmalar ve mektuplaşmalar sürüp gitmiştir. Sulhi Bey'in yanında Metin Bey'e küfredenler, Metin Bey'in yazıhanesindeyken de Sulhi Bey'e küfrediyorlardı. Odacı, patronunun kulağına gitmesinden korkarken bir cinayet yaşanmasından endişe ediyordu. İki iş adamının odacıları arada mektup gönderip duruyordu. Sonra birbirlerinden alacakları olduğunu söyleyip dava açmışlar. Aradaki gerilim iyice artmıştır.

Sulhi ve Metin Bey'in karşılaşması Günlerden bir gün Sulhi Bey ile elinde paketlerle birlikte karşıdan Metin Bey'in geldiğini görür. İki adamın birbirine gireceğinden korkar. Kendisi katil olmamak için gurbete gelmiştir ama beyi kavga ederken boş durmanın kendisine yakışmayacağını, onun da diğer odacı ile kavga etmesi gerektiğini düşünüyordu. Sulhi Bey'e ne dese yolunu değiştirmeyi beceremez. İki adam karşılaşır. Birbirlerine canım kardeşim diyerek sarılırlar. O da hal tavır değiştirerek diğer odacıya aynı şeyi yapar. Metin Bey ve Sulhi Bey birbirlerini lokantaya, çaya, içkiye çağırıyor, aralarındaki gerilimi geçiştiriyorlardı. Birbirlerine ana avrat sövenler iki dost gibi davranıyordu. Anlatıcı şaşırır. Metin Bey'in odacısı, ona yeni mi olduğunu sorar. İş hayatının bu olduğunu söyler. İş adamı olunca dayanıklı olmak gerekiyordu.

Temalar

İki yüzlülük/İş ahlakı İş dünyasındaki ilişkilerin yüzeysel ve insanların çıkarıcı oldukları anlatılmaktadır. Birbirlerinin arkasından ağır küfürler, hakaretler eden ve birbirine dava açan iş insanları, yüz yüze geldiklerinde dostane tavırlarla birbirlerini idare etmektedirler. Aynı zamanda arada kalan insanların çıkarlarına göre davranıp, kimin yanındaysa onun tarafındaymış imajı verdikleri de görülmektedir. İş ahlakı kaybedilmiştir. Bu durumu idare edebilen insanların dayanıklı ve güçlü oldukları vurgulanmaktadır. Bu algı da yaşanan yozlaşmanın bir parçasıdır.

Toplumsal hiyerarşi Odacılık yapan adamların, patronları ne dersi onu yapmaları alt-üst ilişkisinin bir sonucu olarak görülmektedir. Alt sınıfta yer alan bireylerin, olaylar karşısında kendi görüşlerine göre değil, bağlı buldukları üst sınıftan bireylerin görüşlerine göre tavır almak durumunda kalmaktadırlar.

DENİZ AYAK ALTINDA

Öykü

Anadolu'dan gelen aile Adam ve ailesi sekiz yıldır Anadolu'yu gezdikten sonra artık İstanbul'a dönüyoruz diye seviniyorlardı. Denizi görmeyi, denize girmeyi istiyorlardı ama denize kıyısı olan yerler hep sahiplenilmiştir. Hiç olmazsa deniz kıyısında bir ev tutmak istemişlerse mümkün değildir. Denize yakın bir yerde olsun bari diye düşünülmüşler ama o evlerde çok pahalıdır. En azından denizi uzaktan da olsa gören bir ev tutmak isterler. Fakat o da çok pahalıdır. En sonunda Cihangir'de deniz gören, iki odalı evi olan bir ev sahibi ile o zamanın parası iki yüz liraya evi tutmak için sözleşirler ve evi görmeye giderler. Ev küçük, parası pahalıdır ama en azından deniz görüyordu.

Evin durumu Ev sahibi ev ikinci katta demiştir ama giriş kattan iki kat aşağı inerler. Ev sahibi onların altında iki kat daha olduğunu söyleyerek evin mantıken ikinci katta olduğunu savunur. Adam ve karısı pencereden bakarlar. Evin dışarıya bakan üç penceresi vardır. Duvar ve ağaç falan görünüyordur. Ne kadar uğraşsalar da deniz falan göremezler. Ev sahibi bunu hakaret olarak algılar ve fazla tepki verir.

Deniz manzarası Ev sahibi sandalye üstüne çıkar ve denizi gördüğünü söyler. O indikten sonra adam çıkar ama ne yapsa ne kadar zıplasa denizi göremez. Ev sahibi onun boyunun 1.58 olduğunu öğrenince durumu anlar. Ancak 1.70 ve daha fazla uzun olanlar deniz manzarasını görebiliyordur. Bu kez de masanın üstüne sandalye koyarlar. Adam sonunda denizi görür ve sevinçle bunu duyurur. Karısı ise şişman olduğu için onların üstüne çıkamayacağını, düşmekten korktuğunu söyler.

Ev sahibi ve adamın tartışması Adam denizi böyle görmenin zor olduğunu, taşınınca buna uygun bir sistem yapmak gerektiğini söyler. Karısı ise deniz manzarasının yattığın yerden görünebilir bir durumda olması gerektiğinden bahsediyordur. Ev sahibi, onlardan önceki kiracıların denizaltı periskopu gibi bir aletle yattıkları yerden denizi görebildiklerini anlatır. Adam, ev sahibinin bu konuşmaları üzerine evine boşu boşuna yazık ettiğini söyler. Öncelikle bir periskop alacaktır. Saati iki buçuk liraya çok güzel deniz manzarası seyredebileceklerine dair bir ilan verirse çok daha fazla para kazanabilecektir. Adamın bu önerisi ev sahibini sinirlendirir. Adamlar, ev sahibi dövülecek duruma gelirler. Hemen dışarı çıkarlar. O sırada adamın karısı oraya kadar gitmişken denizi biraz görebilseydim diye söyleniyordur.

Temalar

Şehirleşme/Toplumsal eşitsizlik Anadolu'dan gelen aile denizi olan büyük bir şehirde yaşayacakları için heyecanlanırlar. Fakat şehirde yaşamının zorlukları ve pahalılık, insanların istek ve ihtiyaçlarının karşılanması önünde engeldir. İnsanlar emeklerinin karşılığı olan parayı harcarken hakkettiği koşullara ulaşamamaktadır. Deniz manzarası veya denize ulaşımın kolaylığı ekonomik gücün göstergesi olmuştur.

AZ DAHA VALİ OLUYORDUM

Kişiler

Şefik Kırk beş yaşlarında, kara kuru ama sevimli bir ihtiyardır. Hukuk bölümünü dördüncü sınıfta bırakmıştır.

Arif Şefik Bey'in arkadaşıdır.

Emin Arif'in oğludur. Okulu bırakmış, birkaç iş denemiş ama başarılı olamayınca askerden sonra siyasete atılmıştır.

Öykü

Şefik Bey'in hikayesi Anlatıcı olan adam bir kahvede oturuyordur. Konuşmalardan oradaki genç ve yaşlıların birbirini tanıdığını anlamıştır. Herkes, Şefik isimli yaşlı ama tatlı bir adama bir hikâyeden bahsederek anlat diye baskı yapıyordur. Şefik Bey ise daha önce anlattım diye naz yapsa da anlatmaya istekli olduğu belli oluyordur. Şefik Bey en sonunda hikâyeyi anlatmaya başlar. Herkes onu dinler.

Emin'in iş arayışları Yıllar önce siyasi partiler yeni yeni çoğalmaya başlıyordu. Bir arkadaşının Emin isimli bir oğlu vardır. Oğlan okuyamayınca önce futbolcu olmak istemiş ama başaramamıştır. Babası eli iş tutsun istemiş ama onlarda da dikiş tutturamayınca askere gitmiştir. Askerden dönünce siyasete girmeye karar vermiş ve Şefik'in yanına gitmiştir. Artık babası hayatta değildir, Şefik Bey'de onunla ilgilenmiştir.

Emin, siyasete atılır Emin, Şefik Bey'e bir parti ile anlaşacağını ve ona katılacağını söyler. Şefik Bey en girilmeyecek partiye girmişsin diyerek Emin'i uyarır. Kendileri yıllardır içeriden o partiyi değiştirmeye, kurtarmaya çalışıyorlardı ama başaramadıkları için başka partiye girerek dışarıdan o partiyi kurtarmaya çalışacaktır. Emin'in girdiği demirbaş partidir. O partideki adamlar bile dağılıyordur. Emin o partiye girmiş, gerçekten de yapamamıştır. Şefik Bey'in yanına gelerek istifa ettiğini söylemiştir. O partide onu konuşurmuyorlardı bile. Fikirlerini önemsemiyorlardı. Şefik Bey, en doğru olanı yaptığını, şimdi istifa ettiği için başka partilerin gözünde daha değerli olacağını söylemiştir. Yeni parti kuranlardan birisi Emin'in babasının arkadaşıdır. Emin durumu anlatınca hemen İstanbul'a onunla

görüşmeye geleceğini, onun gibi birine ihtiyaçlarını olduğunu söylemiştir. O günden sonra da Şefik Bey, Emin'i görmemiştir.

Şefik Bey'in zor günleri Emin, öteki partiye geçmiştir. O parti de almış yürümüştür. Elbette Emin'de mevki olarak yükselmiş, iyi yerlere gelmiştir. O dönem Şefik Bey çok sıkıntılıdır. İş bulamıyordu ve kimse yardımcı olamıyordu. Emin'i görmeye karar verir. Ankara'ya gider fakat Emin'i görmek sandığından zor olur. Bir sürü kişiyi aşmak zorunda kalır. Emin'in yanına girebildiğinde ise danışanlardan, gelen ve gidenden Emin ile konuşma fırsatı bulmak yine onu zorlamıştır.

Emin'deki değişim Emin artık ona Şefik abi demiyor, Bey diye hitap ediyordu. O da makamının ağırlığından ona Emin Bey diye hitap eder. Hâl hatır sormaktan öteye gidemeyen bir sohbe başlarlar ve uzun sessizlikler olur. Şefik Bey bir türlü konuya gelemez. Emin ise ilk başta ona Bey diye hitap ederken ismiyle hitap etmiş, sonrasında delikanlı demiştir. Bu Şefik Bey'in hoşuna gitmez, oraya gittiğine pişman olur.

Emin ve Şefik'in görüşmeleri Şefik Bey işsiz olduğunu, iş bulamadığını söyler. Emin sertleşir, nasıl iş bulamadığı konusunda söylenir. En sonunda Şefik Bey'in ondan iş istemek için geldiğini anlar. Şefik Bey'in lise mezunu olduğunu öğrenince küçümser. Ona bir memur işi verse maaşının yetmeyeceğini söyleyerek yerleştirecek bir iş bulamaz. Şefik Bey teşekkür edip koşar adım çıkacakken onu durdurur. Doğu da bir ile vali olmak isteyip istemediğini sorar. Hemen masasına gidip valilik emrini yazmaya başlayacakken Şefik Bey onu durdurur. Vali olmak istemediğini belirtir. Memurluk işinin maaşı ona yetecektir. Emin, İstanbul valisine verilmek üzere bir kartın arkasına dediği iş için not yazar. Fakat Şefik Bey altı ay boyunca Vali Bey ile görüşmeyi bir türlü başaramamıştır. Az kalsın vali olacağını, vali olacağı vilayeti Allah'ın ondan koruduğunu söyleyerek anısını anlatmayı bitirir.

Temalar

Güç/İktidar/Yozlaşma Şefik Bey, iktidarda önemli bir mevki de tanıdığı olduğu için lise mezunu olmasına rağmen vali olarak atanabilecek bir fırsat yakalayabilmiştir. Kendisi de işini hakkıyla yapamayacağını farkındadır ve bu yüzden işi reddeder. İktidardaki insanların elindeki güçle, sistemde işleyiş bozukluğuna ve adaletsizliğe sebep olduğu görülmektedir. Sistemin denetimsizliği, kişilere bağlı olarak sürdürülmesi mizahi bir dille eleştirilmektedir.

Değişim/Statü Statüsünün değişmesi ile sosyal durumu da değişen Emin karakteri, kibirli bir görüntü içindedir. Eğitim durumu Şefik Bey'den fazla olmamasına rağmen onu küçümsemiştir. Eskiden ona abi diye hitap ederken ismi ile hitap etmeye başlamış, hatta küçümseyici ifadeler kullanmıştır. Siyasi değişimlerin, statülerin bireylerde yaratabileceği olumsuz değişimler öykünün ana temalarından biridir.

ÜÇ MELEĞİN ANASI

Öykü

Yoksul adam Yaşlı adam bir yandan kendi kendine konuşuyor, bir yandan yürüyordu. Çok zayıflamıştır. Zayıfladıkça kendi bedenini taşımak daha da zor geliyordu. Ayaklarını sürüye sürüye yürürken kilosunun elli mi, kırk beş mi olduğunu düşünürken sesli biçimde en fazla kırk beş olduğunu söyler. Bir yandan da öksürmektedir. Çok aç olduğu için simit ve çay içmeyi hayal eder.

Arabadaki esrarengiz kadın Yoldan geçen güzel bir arabada da, saçları uçuşan bir kadın dikkatini çeker. Kadın biraz ileride durup ona bakıyor sonra yavaş yavaş yine ilerliyordu. Yaşlı adam önce üzerine alınmaz ama kadın sürekli aynı hareketi yapıyordu. Biraz ilerliyor sonra adam ne taraftaysa o yöne bakıyordu. Adam denemek için karşı kaldırıma geçince de emin olur. Gençken de yakışıklı olduğunu ama bu yaşta bile ilgi çektiğini kendi kendine mırıldanır.

Kadının tuhaf istekleri Genç kadın sürekli bu hareketi tekrarladıktan sonra ileride durur ve adamın ona yetişmesini bekler. Adam arabanın hizasına geldiğinde ise kapıyı aç, arabaya bin diyerek adamın konuşmasına fırsat vermez. Adam heyecanlanır. Adamı bir apartmana sokar ve bir daireye girerler. Daireye girip salona geçerler. Adama soyun diyerek adeta komut verir. Yaşlı adamın heyecanı artar. Böyle bir güzel kadın ile kendini hayal edince açlığını, hastalığını unuttur. Onu rezil etmemesi için Allah'a içinden dua eder. Kadın pantolonunu çıkarmasını da ister. Adam biz zamanlar duyduğu bir hikâyeden esinlenerek onu intikam için kullanıyor olabileceğini düşünür. Kadın evdeki çalışanını çağırır. Çocukları getirmesini söyler. Adam şaşkındır. Çocukların önünde de böyle bir şey yapılır mı diye kafası karışır. Bir donla salonun ortasında, sıksa bacakları ile titrerken kalakalır.

Kadının çocukları İçeriden çocuklar gelir. En büyüğü on, en küçüğü altı yaşındadır. Kadın çocukların bakıcısına o gün yedikleri yemekleri sorar. Üçü de iştahsızdır ve pek bir şey yemiştir. Kadın, çocuklara yaşlı adamı göstererek, eğer yemeklerini yemezlerse onun gibi olacaklarını söyler ve onları korkutur. Üç çocuk annesinin bacaklarına korku ile yapışır. Kadın, adama hemen giyinip gitmesini söyler.

Temalar

Toplumsal sınıf/Yoksulluk Öyküdeki kadının maddi durumunun iyi olduğu anlaşılmaktadır. Yaşlı adam ise karnını doyuracak bir simit alamayacak kadar yoksuldur. Kadın, sahip olduğu sosyal sınıftan da güç alarak yoksul adama acımasız, umursamaz biçimde davranmaktadır. Onu bir meta olarak kullanmakta sakınca görmemiştir. Aynı şekilde adamın da yaşadığı yoksunluğun sebep olduğu güçsüzlükle, kadının tüm söylediklerini sorgulamadan yaptığı görülmektedir.

FIRÇA KILI

Kişiler

Dayı Altmış yaşındadır. Çok cimridir.

Adam Anlatıcı konumundadır. Dayısını pek sevmemektedir.

Öykü

Dayının hastalığı Adam dayısını pek sevmemektedir. Çünkü çok cimridir. Çok fazla parası olduğunu, hastalanıp da doktorlara ve ameliyatlara bir sürü para verince anlamışlardır. O zamana kadar yoksul biri gibi yaşamaktadır. Göbek noktasıyla kuyruk sokumu arasında bir ağrı olduğunu doktorlara söylüyor, ama tam yerini bulamıyorlardır. Dayısı çektiği sıkıntıyı, içinde bir sürü kedi köpek varmış da aynı anda bir yere kapatılmışlar gibi bir tarifile anlatıyordur.

Yanlış tedavilerin sonucu Hastalıkla ilgili deneyimleri olan, iyileşme süreci yaşayan herkesin önerdiği profesör, uzman, doçent doktora giderek şifa bulmaya çalışmış, hepsi ne derse yapmıştır. Profesör midesinde ülser olduğunu söyleyip hemen ameliyat yapmış ama ameliyatta midenin sapasağlam olduğunu görünce ileride nasılsa ülser olur diye midenin yarısını almıştır. Gittiği uzman dahiliyecisi, sorunun böbreklerde olduğunu söylemiş fakat ameliyatta böbreklerin sapasağlam olduğunu görüp yine de tek böbreğini almıştır. Ameliyat olduğu anlaşılmazsa hasta sorun çıkartır diye bunu yapmıştır. Dayısı ameliyat sonrası daha da kötüleşmiştir. Başka bir doktor ise yanlış teşhis konuldu diyerek tekrar ameliyat yapmıştır. Bağırsak düğümlemesi teşhisi koyarak ameliyat eder ve ameliyatta bağırsaklarının normal insan bağırsağından çok uzun olduğunu görür ve keser. Bu şekilde farklı tanımlarla bademciklerini, dişlerini de kaybeder. Doktor doktor dolaşarak adeta yarım insan olmuş, her organı zarar görmüştür. Kesilip biçilmedik yeri kalmamıştır. 38 kiloya düşmüştür.

Avrupalı doktor En sonunda kalan son parasını Avrupalı bir doktora görünerek harcamak ister. Paris'e gidip karşılarına çıkan ilk doktor tabelasını takip ederler. Doktor hikayesini dinledikten sonra kahkahalarla gülmüştür. Ağzını açmasını istemiştir. Cımbızla ağzının içinden beyaz bir kıl çıkarmıştır. Dişini fırçalarken dikkat etmesini, boğazına takıldığını söylemiştir. Paris'ten dönerler. Dayısının hiçbir hastalığı kalmamıştır. Ama parası da kalmamıştır. Sapasağlam adam altı ay sonra ölmüştür.

Temalar

Sağlıklı ahlakı Mizahi bir dille sağlık sisteminin eleştirildiği görülmektedir. Yaşadığı hastalık sebebiyle çaresiz kalan adam doktorlara güvenmekten başka çare bulamamıştır. Alanında uzman birçok doktora gitmesine rağmen hepsinin yanlış teşhis koyması ve yanlış tedavi uygulaması sağlık alanında yaşanan yozlaşmaya dikkat çekmektedir. Doktorların maddi kazanç sağlamaya yönelik kararları, güvenilirlik ve etik kavramlarını sorgulatmaktadır.

TAŞRA MUHABİRİNİN FOTOĞRAFI

Kişiler

Rasim Güneş Fotoğrafhanesi'nin sahibidir. İstanbul'da fotoğrafçılık eğitimi aldığını söylüyordur.

Rahim Zaman Fotoğrafhanesi 'nin sahibidir. Dönemin siyasetçileri kim ise onun fotoğrafını asmaktadır. O ne zaman birinin resmini camekandan indirse ertesi gün istifa ettiği öğreniliyordu. Kimin resmini assa onun başbakan ya da önemli bir mevkiye gelen biri olduğu öğreniliyordu.

Anlatıcı Bir gazetede muhabir olarak işe başlamıştır.

Öykü

Vesikalık fotoğraf Muhabirlik kimliği için vesikalık fotoğraf çektirecek olan adam hem kendi arkadaşı olduğundan hem de diğer fotoğrafçının siyasetle olan ilgisi nedeniyle Güneş Fotoğrafçılık'ı tercih etmiştir. Rasim'e gidip fotoğraf çektirmek istediğinde ise pişman olmuştur. Rasim dümdüz durmasını söylemiş, gülümsemesine bile izin vermemiştir. Adam, bunun standart bir vesikalık olmadığını söyleyip, gazeteci kimliği için o kadar resmi durmasının gerekli olmadığını konusunda ısrar etmiştir. En sonunda paranın kendisinin olduğunu, istediğini gibi çektireceğini söyleyerek kendi duruşunu kabul ettirmiştir.

Fotoğraf çekimi Adam, kitapları üst üste koyarak dirseğini dayamış, bir yumruğunu çenesinin altına koymuş, diğer elindeki parmağını da şakağına dayamış ve gülümseyerek poz vermiştir. Bu sefer de Rasim ile objektife bakmasını istemiştir. Çekme işlemi çok uzun sürünce anlatıcı dilinin damağının kurduğunu söyleyip hızlanmasını istemiştir. Ama Rasim acele ederse, fotoğrafın güzel çıkmayacağını, ona benzemeyeceğini söyleyerek kendisi savunmuştur. Kuruyan dudakları için dudaklarını yalamasını tavsiye vermiş ve böylece parlak dudakla daha iyi çıkacağını savunmuştur. Adam sürekli dudağını yalayıp fotoğrafı çekmesini beklerken sonunda çekim bitmiştir. Fotoğrafın çıkış tarihini ise bir hafta olarak belirtince yine anlaşmazlık çıkmıştır. Ama adam kabullenmek zorunda kalmıştır. Ne olur ne olmaz diye gazeteye de fotoğrafı bir hafta sonra gönderebileceğini belirtmiş, işini sağlama almıştır.

Kötü çıkan fotoğraf Rahim ise yolda anlatıcıyı görünce ona gelmediği için söylenmiştir. Anlatıcı her gün Rasim'e giderek fotoğrafı soruyor ama Rahim onu bir bahaneyle gönderiyordu. Bir haftanın sonunda vesikalık fotoğraf çıkar. Fakat ona hiç benzemiyordu. Dili de dışarıdadır. Adam olay çıkarır. Yoldan geçenlere bile fotoğrafı gösterip ona benzeyip benzemediğini sorar. Biri, ona benzetmediği gibi o ilçedeki kimseye benzemediğini söyler. Bu sırada birinden öğrenir ki aslında makine diye duran aletin arkası boştur. Rasim, gerçekte fotoğraf falan çekmemektedir. İstanbul'dan bir sürü vesikalık fotoğraf edinmiş, fotoğraf çektirmeye gelenlere en çok benzeyenleri bulup onun fotoğrafıymış gibi veriyordu.

Gazeteci kimliği çıkar Adam, Rasim ile kavga eder. Rasim resimdeki dili kazıyarak yardımcı olmaya çalışır. Adam gazeteye fotoğrafı göndermek zorunda olduğundan kabul eder. En azından daha iyi oldu diye tesellisi olur. Fotoğrafı bu şekilde yollar ve gazeteci kimliği sonunda çıkar.

Rahim Efendi'nin camekanı Gazetecilik yapan adam, yaşadığı yerde haber kovalarken Rahim Efendi'nin bakanlardan birinin resmini indirdiğini görür. Hemen gazeteye telgraf çeker ve sağlam bir kaynaktan bilgi aldığını belirterek resmi inen bakanın istifa ettiği haberini iletir. O gidip gelene kadar Rahim Efendi diğer bakanın fotoğrafını da indirmiştir. Gazeteci olan adam yine postaneye koşar ve resmi indirilen diğer bakanın da istifa ettiğini bildirir. Rahim Efendi sırayla dokuz tane bakanın resmini camekandan indirir ve adam dokuzuncu kez telgraf çeker. Sonunda bu haberin teyiti için postaneden telefon gelir. Ankara'da soruşturmuşlardır ama hükümetin istifa ettiğinden kimsenin haberi yoktur.

Haber doğrulanamaz Ertesi gün Zaman Fotoğrafhanesi'nde tekrar bütün bakanların resimleri asılır. Gazeteci adam panikle bunun sebebinin sorar. Fotoğrafçı Rahim tozlarını almak için camekandan indirdiğini, sonra geri koyduğunu söyler. Gazete de ise hükümet istifa ediyor mu diye başlık atılmıştır. Ne istifa ettiğini ne etmediğini yazmıştır. Fakat bu olayın sonunda polisler, gazeteci olan adamın elinden kimliğini almıştır.

Temalar

İş ahlakı/Sorumluluk Fotoğrafçı Rasim'in müşterilerini kandırması ve oyalaması iş ahlakının olmadığını ve Rasim'in profesyonellikten uzak olduğunu göstermektedir. Aynı şekilde gazetecilik yapmaya başlayan adamın da haber yaparken olayları araştırmadan kolaya kaçması yine iş ahlakı ile ilgili bir olumsuz bir durum olarak görülmektedir. Fotoğrafçı ve gazeteci, mesleklerini yaparken topluma ve bireylere olan sorumluluklarını yerine getirmeyerek aksaklıklara sebep olmaktadır.

İLLE DE AMERİKALI

Kişiler

Mösyö Haçmiyan Ermeni oldukları anlaşılmaktadır. Evlidir. Bir kızı bir oğlu vardır. Oğlu Amerika'da okurken, kızı Amerikan Koleji'ndedir. Varlıklı bir ailedir.

Öykü

Haçmiyan ailesi Haçmiyan ailesi zengindir. Hem Bomonti'de hem Cihangir'de apartmanları, Büyükkada da köşkerleri vardır. Kiracılardan aldığı gelir dışında gelirleri, yıllık on yüksek memurun maaşından fazladır. Dışarıdan hiç dertleri yokmuş gibi dursa da onların da kendilerine göre bir dertleri olabilmektedir. Çevrelerindeki bütün ailelerin Amerikalı kiracıları vardır ve bununla sürekli övünmektedirler. Haçmiyan ailesi ise bütün kiracılarla mahkemeliktir ama hiçbiri evden çıkmadığı için Amerikalı kiracı alamamaktadırlar.

Amerikalı kiracılar Gazinoda akşamları aileler sürekli bu konuyu konuşup kiracıları ile övünmektedirler. Amerikalı kiracıların seviyesi ne kadar yüksekse o kadar kendilerine şeref payı çıkartmaktadırlar. Zoputyan ailesi bir gün dostlarından üstün çıkabilmek için kendi kiracısının profesör olduğunu söylemiştir. Bingilyan ailesinden Madam Bingilyan, bunu araştırıp bahsettiği Amerikalı kiracının siyahı bir gemi tayfası olduğunu öğrenmiştir. Bu haber hemen yayılmış ve Zoputyanlar kimsenin yüzüne bakamaz olmuştur. Bu kez Madam Zoputyan araştırmaya girişmiş, Bingıldanyanların, Amerikalı general diye övündüğü kiracısının, Amerikan çavuşu olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Haçmiyanların Amerikalı kiracı ısrarı Haçmiyanların üzüntüsü ise uzun sürmez. Cihangir'deki apartmanın üçüncü kat kiracısı mahkeme kararı ile evden çıkarılır. Mösyö Haçmiyan hemen Tarlabası'ndaki komisyoncuya gider ve Amerikalı bir kiracı istediğini söyler. Adam ona İngiliz, İtalyan ve Fransız kiracılar önerir. Ama hiçbirini kabul etmez. İlla da Amerikalı olsun ister. Amerikalılar kira kaç olursa olsun sorun etmiyor ve ne yaparsa yapsın şikâyetle bulunmuyorlardır.

Amerikalı kiracı oyunu Komisyoncu bir türlü Amerikalı kiracı bulamayınca aklına bir fikir gelir. Komisyoncunun bir akrabası güzel bir yerde geniş ve ucuz ev arıyordur. Gemilerde çalıştığı için yabancı dili de vardır. Mösyö Haçmiyan'ı kandırmaya karar verir. Akrabasını petrol mühendisi olarak tanıtır. Evi beğendiğini söyler. Komisyoncunun bulduğu kiracı ile telefonda konuşan Mösyö Haçmiyan, konuşmanın gidişatına göre kirayı önce Türk lirasından dolara geçirir, sonra belirlediği miktarı yıllık değil aylık olarak belirtir ve her şeyi kabul ettirir. Amerikalı olduğu için kaparo yapmaz ve teminat almaz. Arkadaşlarına yeni kiracısının havasını atar.

Mösyö Haçmiyan kiracısı ile yüzleşir Haçmiyanların dostları araştırma ve soruşturmaya başlar. Adamın Türk olduğunu öğrenirler. Haçmiyan Büyükkada'da alay konusu olur. Hemen kiracının yanına gider. Evin dışından çocuk gürültüsü geliyordu. Hepsisi de Türkçe konuşuyordu. Kiracısı ile yüzleşir. Kiracı gerçeği öğrendiğini anlayınca güler ve ne istediğini sorar. O da evden çıkmasını istediğini söyler. Ama Türk kiracı, ev bulmak ve taşımanın zor olduğunu söyleyerek üç bin lira verirse çıkacağını belirtir. Aksi durumda mahkemeye verebileceğini söyler.

İstenilen kiracı bulunur Haçmiyan üç bin vermeyi kabul eder. Kiracı söz verir. Hemen değil ama dört ay müsaade ederse ev bulup çıkacağını söyler. Dediğini de yapar. Tam dört ay olunca taşınır. Haçmiyan sonunda gerçek bir Amerikalı kiracı bulur. Zararını o kiracıdan misli misli çıkarır. Ama temmuz sıcağında Büyükkada'dan taşınmak zorunda kalmıştır. Çünkü dostlarının alayları dayanılmayacak seviyeye gelmiştir.

Temalar

Toplumsal sınıf/Statü Varlıklı ailelerin sorun haline getirdikleri Amerikalı kiracı durumunun sınıfsal bir sorun olduğu görülmektedir. Haçmiyan ailesi ev komşularının para, sağlık gibi sorunları yoktur. Fakat imaj ve kiracılarının kimliği onlar için bir statü göstergesi olmuştur. Toplumda ekonomik, kültürel olarak yer alan unsurlar, sınıflar arası farklılıklara sebep olmaktadır.

Gösteriş/Samimiyetsizlik Amerikalı kiracılarla övünerek gösteriş yapan varlıklı ailelerin, bilerek ya da bilmeyerek gerçekleri kendilerine göre değiştirdikleri görülmektedir. Aynı zamanda arkadaş olmalarına rağmen birbirlerinin açıklarını ortaya çıkarmak için uğraşarak, hayatlarını zorlaştırmaları da iki yüzlü bir duruma işaret etmektedir. Bireyler maddi kaygılarla değil statülerini sürdürmek ve daha da yükseltmek için bu şekilde davranmaktadırlar.

OH KURTULDUM

Kişiler

Meziyet Asıl adı Meziyettir ama ona Yırtık Ayten demektedirler. Sal kulak memesinden dudağının kenarına doğru bıçak yarası izi olduğundan bu lakabı takmışlardır. Sivrihisarlıdır. İçkiliyken her cümleinin başında sonunda affedersin diyerek konuşuyordur.

Zürtik Madam Eleni'nin yanında çalışan, ayak işlerine bakan kişi.

Madam Eleni Meziyet'in evinde çalıştığı kadın.

Adam Öyküde anlatıcı konumundadır. Meziyet ile para karşılığı birlikte olduğu anlaşılmaktadır.

Öykü

Adamın ısrarı Adam ve Meziyet, Madam Eleni'nin evinin üst katındadır. Adam, hayat hikayesini anlatmasını ister. Meziyet ise geçiştirir ve alaycı yanıtlar verir. Adam gidecek gibi kapıya yönelince, kadın adamın boynuna atlar ve anlatacağını söyler ama rakı ister. Madam Eleni'ye seslenip Zürtik'i göndermesini isterler. Adam Zürtik'e para verir ve rakı ile meze ister. Zürtik her şeyi eksiksiz alır.

Meziyet hizmetçi olarak satılır Babası o doğmadan ölmüştür. Annesi yeniden evlenince üvey babası onu bir süre sonra rahatsız etmeye başlamıştır. Bu durumu fark eden annesi, onu para karşılığı hizmetçi olarak satmıştır. Nüfus memuru olan bu kişiye hizmetçi olunca kurtuldum diye düşünen Meziyet, daha beterine çatmıştır. Adam evli ve ihtiyardır. Karısı durumu anlayınca evlatlık diye onu başkasına satmıştır.

Meziyet bir türlü kurtulamaz Evlatlık satıldığı ailenin oğlu onu sıkıştırmaya başlamıştır. Oğlanın annesi ikisini basınca, Meziyet'i tayin olan bir memura satarlar. Meziyet yine kurtulduğunu sanırken, bir gece gürültüyle uyanır ve kendini iki delikanlının kollarında bulur. Onu dağda bir hafta oynatırlar. Dokuz kişinin tecavüzüne uğrar. Jandarmalar baskınla onu kurtarır. Meziyet bu kez gerçekten kurtuldum diye sevinirken, Jandarma kaçırıldığı eve onu teslim eder. Fakat bu kez evin hanımı onu sürekli döver. Bir mühendisin hizmetçiyeye ihtiyacı olunca onu satarlar. Mühendis onu Bilecik'e getirir. Mühendis sürekli ona sataşuyordur. Akşam eve gelen misafir arkadaşları da onu rahatsız edince içlerinden birisi ona yazık olduğunu ve kendi himayesine almak istediğini söyler. Meziyet kurtulmak için kabul eder. Adam onu eve kapatır. Fakat o da kızı rahat bırakmaz. Yine onu kurtarma vaadiyle iyilik yapmak isteyen birisi olur. En sonunda Meziyet kaçır ve Bursa'ya gider. Orada hizmetçiliğe başlar. Evin oğulları ve beyi ona yapmadığını bırakmaz. Evin şoförü de evlenme teklifi eder. Meziyet kurtulmak için evlenme teklifini kabul eder ve şoförle evlenirler.

Meziyet'in evliliği Kocasını onu her gün birine satmaya başlamıştır. Misafirlerden biri haline acır ve İstanbul'a kaçmasını, onu bir işe yerleştireceğini söyler. Meziyet dediğini yapar. Ama onu çağıran adam da evlidir. Ona ayrı ev tutar. Meziyet'in biraz gözü açılır. İlanlara bakar ve bir avukatın yanında işe başlar. Ama avukatta onu rahat bırakmaz. Bir arkadaşı acıyıp onu bir mağazaya tezgahlar yapar. Kurtuldum diye sevinen kız yine rahat edemez. Patronu onu yemeğe çağırır ve otelde yemek yedikten sonra odaya çıkarlar. Tam yatağa girince baskın yerler. Polisin eline geçtim, kurtulurum diye düşünürken onu Zührevi Hastalıklar Hastanesi'ne kapatırlar.

Meziyet'in şanssızlıkları devam eder Hastaneden taburcu olunca birisi akıl verir. Bar artisti olmaya ikna olur. Ama ahlak zabıtası baskın yapar ve yaşı tutmadığı için artık orada çalışamaz. Tekrar hastaneye yatırılırlar. Hastaneden çıkınca birisi yaşı tutmadığı için randevu evinde çalışabileceğini söyler. Orası gizlidir ve yaşı tutmasa da çalışabilmektedir. Orada çalışmaya başlayınca adamın biri dostu olmak ister. Herkesin bir dostu olduğu için kabul eder. Çalıştığı paranın yarısını randevu evi, yarısını dostu alıyordu. Bir de onu sürekli dövüyordu. Ona acıyan bir adam onu o adamın elinden kurtarmayı teklif eder. Meziyet kabul eder. Bu sefer o adam dostu olur ve o dövmeye başlar. Tekrar bir polis baskınında hastaneye düşer. Çıktığında yaşı dolduğu için Madam Eleni'nin evine çalışmaya gelebilmiştir. Resmi olarak çalışıyordu artık. Rahatlamıştır. Merhametli insanlardan kurtulduğunu söyleyerek adama içini döker. Son kalan rakıyı içer ve uyur.

Temalar

Ahlak/Sömürü/Toplumsal adaletsizlik Öyküde birbiri ile bağlantılı birçok tema görülmektedir. Sömürü, ahlak, iki yüzlülük, istismar, yozlaşma, ataerkil yapı öyküde ön plana çıkmaktadır. Meziyet'in dramatik yaşamı toplumdaki ahlaksız ve iki yüzlü tavırlara dikkat çekmektedir. Birçok kişi tarafından istismar

edilen ve iyilik vaadi ile kandırılan Meziyet, tüm olayların sorumlusu olarak cezalandırılan, olayların sebep olduğu durumdan etkilenen tek kişi olmaktadır. Ataerkil yapı, ahlaki kurallardan erkekleri sorumlu tutmamaktadır ve ahlaksızlığı kadın bedeni üzerinden değerlendirmektedir. Öykü abartılı olaylar ile mizahi bir dil ile anlatılsa da kadınların yaşadıkları trajedilere dikkat çekmektedir.

ŞARK ERKEĞİ

Kişiler

Ekrem Refik Memleketin tanınmış bir adamıdır. Ellilerinde göstermesine rağmen altmışlarındadır. Boylu ve geniş omuzludur.

Leydi Adı Phovers'dır. Asil aileden gelen İngiliz biri ile evliyken ondan ayrılmıştır.

Öykü

Leydi'nin boşanması Leydi'nin ayrıldığı kocası halis bir İngiliz'dir. Çok asil bir soydan geliyordur ve çok zengindir. On sekiz yarış atı, şatosu, sürekli av için bir ormanı vardır. Dedesi kırmızı sakallı bir denizcidir. Tastamam bir İngiliz soylusudur. Leydi böyle bir asil aileden ayrılınca, İngiliz yüksek sosyetesine karşı şahlanmıştı. İşe saray bile karışır. Saray, asillerin gönül işlerine eskisinden daha fazla karışmaya başlar. Ama Leydi'yi etkileyen bir durum olmadığından Leydi bunu umursamamıştır.

Leydi'nin yolculuğu Leydi ruhunu anlayan erkeği bulmak için babasıyla yolculuğa çıkar. Bütün Avrupa'yı ve Amerika'yı dolaşır. Hiçbir erkek Leydi'nin gözlerindeki hüznü silemez. Leydi gençliğinde okuduğu romanların etkisi ile babasına Şark'a gitmeyi teklif eder.

Leydi'ye olan ilgi İstanbul'un en ünlü oteline gelip yerleşirler. Dul bir Leydi'nin gönül yarasını tamir etmek isteyen yüksek sosyete erkekleri otele akın ederler. Gelenler Fransız erkeği kadar iyi dans ediyor, İtalyan erkeği gibi fırkalar anlatıyor, İngiliz gibi giyiniyor, Alman gibi rap rap yürüyor, Paris aksarıyla nükteler yapıyorlardır. Soyluluk kurallarına hiç aykırılık olmayacak şekilde davranıyorlardır. Leydi ise artık ruhunu anlayacak erkeği bulmaktan umudu kesmiştir.

Leydi ve Ekrem Refik tanışır Akşam kendisini bir erkek tanıtır. Leydi, Ekrem Refik'i araştırır. Ekrem Refik de onu araştırır. Leydi ile baş başa konuşurlarken ağzından söz değil homurtu çıkarıp, gözlerini kısarak bakar, dişlerini gıcırdatır. Bir başlarına kalınca Leydi'yi yiyecek bir kurt gibidir. Ama bir türlü de harekete geçmez. Leydi ise adeta onu yemesini arzulamaktadır. Bir gece yine baş başa kaldıklarında sohbet ederler. Ekrem Refik altı defa evlendiğinden bahseder. Her karısından kıskançlık yüzünden ayrılmıştır. Leydi bunu duyunca içi titrer, hoşuna gider. Ekrem Refik devam eder. İlk karısının burnunu, kulağını kopardığını söyler. Ertesi gün ise ikinci karısından bahseder. Onu da öldürmüştür. Evlendiği kadını kıskandığı için eve kilitlediğini anlatır. Leydi baygınlıktan gözleri süzülerek babasına olanları anlatır. Ekrem Refik'in sevdiği kadınlara her gün dayak attığını söyler. Karılarına yaptıklarını anlatır. Baba ise kızının etkilendiğinden kuşkulunmaya başlar.

Evlilik kararı Bir gün Leydi, Ekrem Refik ile evlenmeye karar verdiğini söyler. Babası bunu istemez ama kızı laf dinlemiyordur. Bu Şark erkeğinden çok etkilenmiştir. Ekrem Refik ise gerçekten Leydi ile evlenmek istiyordur. Ama bütün bu tavırlar ve anlattıkları onu etkilemek için bir numaradır.

Leydi kaybolur O gün Leydi yarım saat gecikmiştir. Buluşmaya gelmemiştir. Kapı çalar ve bir polis Refik Bey'i karakola götürür. Phovers adında bir İngiliz kadını tanıyıp tanımadığını sorarlar. Leydi üç gündür kayıptır, babası da ondan şüphelenmiştir. Refik Bey sinirlenir. Leydi'yi o da üç gündür görmüyordur. Polis ile aralarında konuşmalar geçerken müdüriyetten telefon gelir. Leydi bulunmuştur.

Leydi, Türkiye'den ayrılır Ertesi gün Leydi babası ile havaalanındadır. Uğurlama gelen Refik Bey Leydi'nin hoşuna gidecek Şark erkeği numaralarını döktürüyordur. Leydi'yi dönmekten caydırmak istiyordur. Leydi altı tane şark erkeği tarafından kaçırılmış, şiddet görmüş ve tecavüze uğramıştır. Sol kulağı yaralıdır. Sağ baldırı sargı bezi ile sarılıdır. Kolu çürük içindedir. Leydi o gün, Refik Bey'e gitmek için taksiye binmiş ve altı erkek tarafından kaçırılmıştır. Hepsisi tam Şark erkeğidir. Bir fark vardır, asil değildirlir. Leydi o gün uçağa binip gider. Refik Bey'e neden Leydi ile evlenmediğini sorduklarında zevksiz yemek yediğini ve ayaklarının da çok büyük olduğunu söylüyordur.

Temalar

Toplumsal sınıflar ve normlar Leydi'nin İngiliz, asil bir erkekten boşanması, asiller tarafından dışlanması ve sarayın asillerin ilişkileri ile de ilgilenmeye başlaması sosyal sınıf farklarına dikkat çekmektedir. Leydi'nin boşanması içinde bulunduğu sınıfın toplumsal kuralları ile bir çatışma yaşamasına sebep olur. Fakat Leydi bu durumu umursamamaktadır.

Romantizm/Şiddet Leydi kendi sınıfından farklı olduğu ve romantik hikayelerden etkilendiği için Doğulu erkekleri ile ilgili romantik görüşlere sahiptir. Avrupalılara benzemeye çalışan hiçbir Türk erkeğinden etkilenmezken, onu keşfeden Refik Bey'in kıskanç, maço, ilkel bir erkekmiş gibi davranmasından etkilenir. Şiddeti romantize eder fakat kaçırılması ile maruz kaldığı durumlar onun gerçeklerle yüzleşmesine sebep olur.

İKİ SAĞIR

Kişiler

Ekrem Gür sesli olduğu için arkadaşı tarafından doktorun yanına getirilmiştir.

Raci Hastanenin yeni başhekimidir.

Asım Sağır olan profesördür. Hastanenin eski başhekimidir.

Adam İsminin ne olduğu belirtilmemiştir. Midesinden hastadır.

Öykü

Sağır doktor Adam midesinden çok rahatsızdır. Artık ağrılara dayanamıyordur. Tedavi için gittiği doktorlardan umudu kesince artık iyileşmek için değil ölmek için dua eder olmuştur. Bir arkadaşı doktor önerir. Profesördür ve onun üstüne mideci olmadığını söyler. Çok iyi arkadaşı olduğu için arayıp onun için randevu alacaktır. Ama hekim sağırdır. Kulağına iyice yaklaşır çok yüksek sesle konuşması gerektiği konusunda uyarır.

Doktor ve hastanın anlaşma çabaları Adam kendi sesi yetmez diye sesi gür arkadaşı Ekrem'i de alıp doktora gider. Profesörün odasını sorarlar ve gösterilir. Kapının üzerindeki levhada adı yazıyordu. Nasıl olsa duymaz diye kapıyı vurmada içeride girerler ve sağ elini boru yapıp konuşarak selam verir. Hekim şaşkınlıktan bir şey diyemez. Adam, arkadaşı Ekrem'e doktorun duymadığını söyler ve onun bağırmasını ister. Sonra bir hekim, bir onlar ellerini boru yaparak birbirlerine dertlerini anlatmaya çalışırlar. Hekim delikten bahsediyor ve kapanması gerektiğini söylüyordu. Adam muayene etmeden nasıl anladığına şaşırsa da, hekim olduğu için bir bildiği var diye düşünür. Midesinde delik olduğunu ve onu ameliyat edeceğini zannederler. Hekime onu tanıyıp tanımadığını sorar. Hekim ise tanıdığını, geleceğini telefonla bildirdiklerini söyler. Ne deliği diye tekrar sorduğunda, bütün deliklerin tıkanacağını, akıntı istemediğini bağırır. Bunun üzerine adam muayeneye olup olmayacağını sorar. Bu sırada hala birbirlerinin kulaklarına bağırıp duruyorlardır. Adamları çıkarır ve delikleri görmeye götüreceğini söyler. Adamlar röntgen gibi bir alet için çıktıklarını zannederken kendilerini terasta bulurlar.

Yanlış anlaşılma Dam üstünde yine birbirlerinin kulaklarına bağırırlarken aşağıdan sesler yanlış anlaşılmiştir. Bahçedekiler, kavga ettiklerini ve doktoru dövdüklerini sanıp gelirler. Profesöre ne olduğunu sorarlar. O da hastanenin damını tamir için adamların geldiğini ama iki adamın da sağır olduğunu söyler. Hekim o yüzden bağırarak konuşuyordu. Ekrem ve adam birbirlerine bakarlar. Hekim onları gözü tutmadığını söyleyerek haklarında ileri geri konuşur. Adamlar, kendilerine sövüp saydıkları için sağır numarası yapmaya devam ederler. Yüzleşmek istemezler.

Ekrem artık dayanamaz Malzemeleri almaya gideceklerini söyleyerek bahçeye inerler. Hastanenin kapısından çıkarken kapıcıya başhekimin adını sorarlar. Raci Bey cevabını alırlar. Ahmet Asım Bey'i sorduklarında ise sağır olduğu için emekliye ayrıldığını söyler. O sırada arkalarından koşturan görevli başhekimin vazgeçtiğini, gelmelerine gerek kalmadığını söyler. Ekrem artık dayanamaz küfreder. Görevli ise sağır olduğu için başhekimin ona küfrettiğini sandığını düşünür.

Temalar

İletişim İletişim sorunları ve yanlış anlaşılmalarda bireyleri zor durumlara düşürebilmektedir. Öykü her ne kadar komik unsurların yer aldığı bir öykü olsa da toplumda yaşanabilen iletişim ve önyargı kaynaklı sorunlara dikkat çekmektedir.

İLLE DE YOL İLLE DE YOL

Kişiler

Müslim Anlatıcı olan adamla aynı köyden ve aynı partiden arkadaşlardır. Milletvekili seçilmiştir.

Ümmügülsüm Müslim'in ablasıdır. Altmış yaşlarındadır. Duldur ve sekiz tane çocuğu vardır.

Anlatıcı Anlatıcı olan adam köyde yaşamaktadır. İşleri hep şanssızlıkla sonuçlanmaktadır.

Öykü

Yol sorunlarının sebep olduğu sorunlar Öyküde anlatıcı da olan adam bir ülkede en gerekli şeyin öncelikle yol olduğunu söylemektedir. Demokrasi ve hürriyet de ona göre önemlidir ama her bir şeyin başı ona göre yoldur. Böyle düşünmesini sağlayan başından geçen olayları anlatır. Onların köyünde kış sekiz veya dokuz ay sürmektedir. Kar hep yolları kapatmaktadır. Kar kalkınca da sular taşıdığından dağlar, yollar yine geçit vermemektedir. Gelen haberin en yenisi bir, iki ay eskimiştir. Gazeteler kışın bir ayda, mektuplar ise bir ayda bile gelmemektedir. Teller koptuğundan telgraf da çekememektedirler. Yol yoksa adalet ve ticaretin de olmadığını söyler.

Müslim milletvekili seçilir Bir gün memleketlisi Müslim yanına gelerek artık bakımını üstlendiği kişilerin masrafına yetişemediğini, geçinemediğini söylemiştir. Adam da ticaret yapıyordu. İki birlikte politikaya atılırlar. Tek çare olarak bunu görürler. Uğraşır ve Müslim Bey'i milletvekili olarak seçtirirler. Müslim giderken ablasını ona emanet eder. Ablası evlenmek istiyordu ama hem çocukludur hem de yaşı vardır. Evlendirecek birini bulamamıştır. Müslim bu sebeple arkadaşına ablasına göz kulak olmasını söyler ve Ankara'ya gider.

Adam ve Ümmügülsüm evlenir Adam, Ümmügülsüm'e göz kulak olurken işi onunla yoluna koymuştur. Gazeteler geldiğinde ise Müslim'in yüzde yüz bakan olacağı yazıyordu. Bu haberler yüzünden Ümmügülsüm'ün kısmetinin açıldığını öğrenen adam karısından boşanır ve Ümmügülsüm ile evlenir. Müslim'e telgraf çeker. Eniştesi olduğunu da anlaştırır. Yüksek emirlerini beklediğini de ekler. Fakat onun telgrafına cevap gelene kadar bir ay geçmiş ve cevap da gelmemiştir. Bir gün kahvede öğrenir ki Müslim partiden ihraç edilmiştir.

Partide değişen dengeler Hemen Ümmügülsüm'e geçimsizlikten boşanma davası açar. Partisinde de hizipleşme durumu başlar. Partilerinde üç hizip vardır. Biri Müslim'in, birisi Abdurrahman Bey'in, birisi Şükrü Bey'indir. Birinden birini tutmaya mecbur kalır. Bu hizipçilik Ankara'dan yönetiliyordu. Onlar ne derse öyle olacaktır. Ankara'daki arkadaşlara telgraf çekerler ve Abdurrahman Bey'in hizipini tut diye cevap gelir. Abdurrahman Bey' göre hizip tutup, yatırım yaparlar ama o süreçte Müslim tekrar partinin gözüne girmiştir. Boşanma davası da henüz bitmediğinden adam hemen Ümmügülsüm ile tekrar barışır.

Yanlış yatırımlar Bir zaman sonra işler kötüye gidiyor diye Ankara'daki arkadaşlara mektuplar yazar. Fabrika yapma kararı çıkan bir yerden bahsederler ve oradaki arsayı ucuzla kapatması bilgisini verirler. Adam dinler ve dediklerini yapar ama mektup gelir. Karar değişmiştir. Başka yerden arsa alması için yönlendirirler. Fakat o sürede yine işler değişir. Bu sefer de fiyatı artacak olan bir mal söylerler ve o malları toplaması konusunda bilgi verirler. Evi mallarla doldururlar ve yirmi gün önce çekilmiş telgraf gelir. Hiçbir mal alma, elindekilerden kurtul diyorlardır. İthalat başladığı için mallar ucuzlayacaktır. Mallar da elinde patlayınca adama fenalık gelir, hastaneye kaldırılır. Aldığı her şeyi ucuz ucuz satmaya başlar. Ama o sırada yeniden karar değişmiştir. Mallar yeniden fırlamıştır. Telefon etmişlerse de telgraf çekmişlerse de ulaşamamışlardır.

Adam tüm bunların yol olmayışından kaynaklandığına dert yanar. Yol olsa zamanında mektup, gazete ve telgraf gelecektir. Adalet ve ticaret de demokrasi de olacaktır.

Aksilikler peş peşe gelir Adam çaresiz kalır ve aklına bir fikir gelir. Baştakilere bağlılığını bildiren bir telgraf çekerek iflasını önlemeye çalışacaktır. Ama onun bağlılık bildirdiği adam on beş gün önce istifa etmiştir ve haberi olmamıştır. Başa yeni geçen kişinin eline bu bağlılık yazısı görünce sinirlenmiş, ona kafayı takmıştır. Bankalardan sürekli protestolar gelmeye başlamıştır. Bu sefer yenisine bağlılık bildirdiği yazısını gönderir ama istifa eden adam tekrar başa dönmüştür. O da yeni telgrafı ele geçirince partiden onu ihraç edeceklerine dair haberler gelir. Partiden istifa edip parti değiştirmesi

konusunda öğüt verirler. Tam istifa mektubunu yazar, postaya verecekken bir bakar ki gazetelerde Müslim'in fotoğrafları vardır. Ümmüğülsüm'de boşanma davası açmıştır. Adam iflas da etmiştir.

Temalar

Toplumsal sorunlar/Eşitsizlik Öyküdeki ana karakterin yaşadığı yerdeki imkansızlıklar, yetersizlikler hayatının giderek daha da zorlaşmasına sebep olmuştur. Toplumda ön planda yer alan ve modern toplumların olmazsa olmazı gibi görülen adalet, özgürlük, eşitlik gibi kavramların küçük ama önem taşıyan unsurların olmayışı ile zor elde edilebildiğinden bahsedilmiştir. İlçedeki yolların olmayışı ile bu durum sembolize edilmiştir. Küçük gibi görünen unsurların daha büyük kazanımlar için gerekli olduğu ana karakter tarafından her fırsatta dile getirilir. Hürriyet, özgürlük, eşitlik elbette çok önemlidir ama ona göre en önemlisi yoldur.

YILIN BÜYÜK İFŞAATI

Öykü

Buluşma noktası Saat gece 02.21'dir. Ali, karanlık gecede her yeri kolağan ederek gidiyordur. Üç gecedir uykusuzdurlar. Ali, sürekli arkasını da kontrol ederek buluşma yerine ilerler. Arkadaşları ile önceden kararlaştırdıkları yere gelir. Birbirlerine kod isimlerle seslenme konusunda karar almışlardır. Ona Hasan diyeceklerdir. Buluşma noktasında bir kibrit alevi görür ve ilerler. Kibrit çakan arkadaşındır. Ona Nuri diye hitap eder ve arkadaşı azarlar. Ona Salih demesi gerekiyordu. O sırada geç kalmış olsa da Mehmet de gelir. Saati kurmayı unuttuğu için geç kalmıştır.

Plana uygun ilerlerler Karanlığa doğru atılırlar. Ağacların arasından geçerler. Saat 03.17 olmuştur. Evin ön kapısını zorlarlar ama açamayınca açık pencereden girerler. Plan gereği dışarıda bekleyecek olan Ali içeriden gürültü duyunca pencereden içeri girer. Ayağına biri takılır yuvarlanırlar. Arkadaşındır. O da merdivenlerden düşmüştür. Planı gözden geçirirler. Plan olması gerektiği gibidir. Bu kez de evde yürürken ayakkabıları gıcırdayıyordu. Bunu hesaba katmamışlardır. İki kişinin başına bu durum gelince ayakkabıları koltuk altlarına alıp yürümeye devam ederler. Karanlıkta biri ile göğüs göğüse gelirler. Arkadaşları Yaşar'dır. Plan gereği orada olacaktır ama unutmuşlardır. O sırada arkadaşlarından biri daha ortaya çıkar. Beş kişi olurlar.

Kumar oynama saati Saat 04.01 olmuştur. Nihayet odanın kapısını bulurlar ve arkadaşları Şükrü kapıyı açar. Ama Şükrü plana dahil değildir. Duyup gelmiştir. Artık elektriği açarlar, içerisi aydınlanır. Işık yanınca resme meraklı arkadaşı duvardaki tabloyu seyretmek ister. Planda olmadığı için izin vermezler. Bahçeden baykuş sesi gelir. Bu da planın bir parçasıdır. Biri tam saatte birisi baykuş gibi ötecektir. Salih yavaşça dolabı açar ve iskambil kağıtlarını çıkarır. Sabaha kadar iskambil ile kumar oynarlar. Yukarı katta uyuyan büyükbabasının ruhu bile duymaz. Otuz lira kaybetmiştir. O geceden sonra hep bu şekilde yapıyorlardır. Ailesi kumar oynamasına müsaade etmediği için gizli oynuyordur.

Temalar

Toplumsal kurallar/Çatışma İroninin ön plana çıktığı öyküde, adeta çok gizli ve tehlikeli bir eylem içinde gibi gösterilen karakterlerin kendi aralarında kâğıt oynadıkları anlaşılmıştır. Ailesinin karşı olması sebebiyle bu kadar gizli ve planlı davranmak zorunda kalan Ali ve arkadaşları planlarını önemsemektedirler. Büyükbabasının uyumaya devam etmesi ve o kadar yakınlarında olmasına rağmen bir şey anlamaması, toplumun kumar konusundaki durumuna gönderme gibidir. Ailelerin karşıtlığının toplumsal normları, büyükbabanın uyurken olayların farkına varmaması da toplumun bu durumlardan habersiz olmasını temsil ettiği söylenebilir. Bireyler, toplum ile yaşadığı bu çatışmayı eylemi gizleyerek çözümlenmektedir.

TIPLER

Yazar anlatacağı dört kişiyi yıllar önce tanıdığını, şimdi göre tanıyamayacağını söyler. Bu dört kişinin onu gerçekten sevdiğini biliyordur. O da onları sevmiştir. Kötü kişileri yermek yazar için rahatlatıcıdır ama yazar için zor olan sevdiği kişileri eleştirmektir. Bu dört kişinin, öykülerde kendilerini tanırlarsa, yazardan içten bir eleştiri, denetleme olarak görmelerini istemektedir.

ÜSTÜME ÜSTÜME GELEN ADAM

Öykü

Yazarı tanıyan hayran Yazar küçük bir ilçeye gelir. Otobüsten indiği zaman hava yeni kararmıştır. El çantasından başka bir şeyi yoktur. Daha gitmeden ilçeyi tahmin eder. Genelde böyle yerler birbirlerine benzedikleri için göstermelik bir anayolu olduğunu ve ilçenin tüm önemli yerlerinin buraya dizildiğini tahmin ediyordur. Biraz yürür. Otele benzer bir yer bulamaz. Hafiften yağmur da başlayınca bir dükkân önünde konuşan iki kişi görür. Onlara oranın en iyi otelini sorar. Tam tarif ederlerken içlerinden biri onu tanır. Bütün yazılarını okumuştur ve hayranıdır. Yazarın gururu okşanır. Küçük bir ilçede, karanlıkta onu tanıması ve yazılarını bilmesi onu sevindirir. Adam onu otele götürmeyi teklif eder ve birlikte otele doğru yürürler.

Otele giderken yaşanan sıkıntı Adam yol boyunca yazara olan hayranlığından bahseder. Yazı stilini, üslubunu, seçtiği konuları över ve ona sorular sorar. Fakat bir sıkıntı vardır. Adam yürürken sürekli yazarın üstüne çıkacak gibi sola doğru eğimli yürüyor ve yazarı sıkıştırıyordu. Yazar hayranını bozmamak için terslemiyordu. Yazar her yolu dener. O da onu ittirir, fakat boyu hayranına göre kısa olduğundan etkili olamaz. Bir süre sonra durumu anlar diye üzerine gelmesine müsaade eder ama adam onu yolun bitişiğindeki evleri duvarına sıkıştırarak sıkıştırarak yürür ve durumu fark etmez. Hatta duvardaki paslı bir çivi yazarın omuzuna batar. Yazar sağ tarafa geçer, önden hızlı hızlı yürümeye çalışır, arkadan yürümeye çalışır ama ne yaparsa yapsın adam yürürken onun üstüne üstüne çıkıyor, ittiriyordur.

Yazarın kaçıışı Sonunda otele varırlar. Yazar perişan olmuştur. Hayranına teşekkür eder. Hayranı ne zaman döneceğini sorar. Üç gün sonra olduğunu öğrenince, bir hafta onu bırakmayacaklarını ve ağrılayacaklarını söyler. Ertesi gün kaçta geleyim diye sorar. Yazar on bir de uyanacağını söyler. Fakat sabah erkenden uyanır ve otele çıkar. O saatte gideceği yöne otobüs yoktur ama ters yöne giden otobüse biner. Adamla karşılaşacağından çok tedirgindir.

Temalar

Çatışma Kişiler sınırların ihlal edildiği bu öyküde, yazar hayranının iyi niyetinden şüphe duymasa da yaşadığı huzursuzluk içinde bir çatışma yaşamasına neden olmaktadır. Aynı zamanda başkası tarafından tanınmak, beğenilmek, övülmek gibi durumların kişilere olan bakışı ve algıyı nasıl etkilediği de görülmektedir. Yazar aynı durumda başkası olsa tahammül gösteremeyeceği ve farklı davranacağı bir durumda hayranının iyi niyetinden şüphe duymuyor ve tavrını bu ölçüde sürdürmeye devam ediyordur. Karşısındaki kişi tarafından özel hissettirilmek davranışı ve ön yargıları etkilemektedir.

KASINTI ADAM

Kişiler

Öykü

Şehirdeki yeni tanıdık Yazar büyük bir şehre gitmiştir. Yollarda çok yorulduğu için paraya kıyıp en lüks otelde kalıyordu. Karanlık basmıştır. Geç olmadan birileri ile tanışıp görüşmelidir. Dosyasını açar. İstanbul'dan bir arkadaşı oradan birisinin adresini vermiştir. Hemen telefon eder ve randevulaşırlar. Sesinden 50-60 yaşlarında, göbekli, iri yarı, uzun boylu biri olduğunu tahmine der. Sesini zorlayarak dikleştirir. Misafiri geldiğinde salona iner. Üç kişi vardır. Sesinden, görünüşünü tahmin ettiği kişiye yönelir ama o bir Amerikalıdır. Arkadan telefonda konuştuğu adam gelir. Hayal ettiği gibi görünmüyordu. Onun boyunda, zayıf ve yazardan 10-15 yaş genç görünen biridir. Bu gece onu misafir edeceğini söyler ve onu bir lokantaya götürür.

Tuhaf davranışlar Karşılıklı rakı içip sohbet etmeye başlarlar. Yazar sohbet etmekte zorlansa da zamanla onun iyi yanlarını görmeye çalışır. Fakat karşısındaki bu adam kimin adı geçse onu dövdüğünü söylüyordu. Kasılarak konuşuyordu. Önemsiz bir şey söyler gibi sürekli birilerini dövdüğü anları anlatıyordu. Zaman geçtikçe konuşma daha da tuhaflaşıyor. Adam kendi gücünü sürekli över. Yumruğunu gösterir ve dokunmasını ister. Pazılarını, göğüs kaslarını, karın kaslarını sergiler ve adama nasıl görüldüğünü sorarak övülmeyi bekler. Enselerini tutturup çektirir. Yazar çok rahatsız olur ama adam iyi birine benziyordu. Onu terslemek istemez. Onu da iyi ağırlıyordu. Fakat dışarıdan tuhaf göründüklerini tahmine der.

Yazar dayanamaz Adam bu seferde ona pazılarının, gücünün, kaslarının nasıl olduğunu sorar. Ensesinden tutar. Yazarın burnu az kalsın tabağın içine girecek gibi olur. En sonunda dayanamaz. Onun aydın biri olduğunu söyleyip, neden böyle davrandığını sorar. Sürekli hoca gibi konuşmasının ona yakışmadığını söyler. Adam iğne batırılmış balon gibi yavaş yavaş söner. Hak verir. Onu bu hale politikacılığın getirdiğini söyler. Sürekli nutuk çekmekten kendi sesini kaybetmiştir. Evde karısı ile bile nutuk çeker gibi konuşuyordur. Sesi yumuşar.

Yazarın aklında kalanlar Çıkıp otele giderler. Ayrırlılar. Adam odasına girince ayna karşısında geçer. Göğsünü şişirir, pazılarını kabartır. Kendi ensesini kontrol eder. Yatağa bir yumruk atar. Kendi kendine nasıl olduğunu sorup demir gibi cevabını verir.

Temalar

Kimlik çatışması/Güç Siyasette kendine yer bulmaya, gücünü korumaya ve istediği etkiyi oluşturmaya çalışan adam, fiziksel gücünü kullanarak güvensizliğini gizlemektedir. Gücü, fiziksel görüntüsü, üslubu ile gösteriş yaparak imaj oluşturmaya çalışmaktadır. Toplumsal roller ve statüler, bazı kaygıları beraberinde getirerek insanların samimiyezsiz davranmasına sebep olabilmektedir.

KÜÇÜK YERİN AYDINI

Öykü

Diğerleri gibi biri Yazar yolda birlikte yürürken üstüne üstüne gelen adamı, karşılıklı yemek yerken üstünde kuvvet denemeleri yapan adamı anlattığı gibi birini anlatacağından bahsederek öyküye başlar. Bu kişi de diğerleri gibi tuhaf ama iyi biridir.

Sürekli şiir okuyan şair Bir gün amatör bir şairle tanışmıştır. Otelden çıkınca onu karşısında bulmuştur. Kendini tanıtip elini sıkar. İçi dışı bir, gözleri pırıl pırıldır. Bir kusuru vardır küçük yerin şairidir. İki dakikalık bir konuşmadan sonra şiirlerini ezbere okumaya başlamıştır. Şair şiirini okuyor, bitince hemen nasıl diye soruyordur. Yazar güzel deyince ara vermeden başka şiire başlıyordur. Bu böyle uzun sürünce yazar çok sıkılır. Adamı da terslemek istemez. Elinden kurtulmak için yemek yemek için müsaade ister ama izin vermez. Yemeğe o götürür. Yazar yemek yerken o bir iki kaşık yer ya da yemez hep şiir okumaya devam eder. Sürekli şiir okuyordur. Ezberindeki şiirler hala bitmemiştir.

Anlayışsız şair Yazar bu kez de berbere gidip tıraş olacağını söyler fakat berber koltuğundayken sürekli kulağının dibinde şiirlerini okumaya devam eder. Yazar artık kaskatı olmuştur. Berber de bu durumu anlayıp bıyık altından gülüyordur. İşi bitince kitapçıya girer. Satıcı ile konuşurken bile şair şiir okumaya devam eder. Onu dinleyip dinlemediğini umursamaz. Yazar dayanamaz sıkıldım der. Ama şair sıkıldım diye şiirini okur. Yazar bunaldım der. Şair bunaltı diye yazdığı şiirini okur. Yazar istemiyorum der ama bu kez şair istemiyorum temalı şiirini okur. Yazar, yazı yazacağım diyerek oteline döner ama o da gelir. Susmadan şiirlerini ardı ardına okur. Ezberindekiler bitince defterini çıkarır ve oradan okumaya devam eder. Yazar telefonla konuşur, yazı yazmaya çabalar ama hiçbirine dikkatini veremez. Çünkü şair hiç durmadan şiirlerini okuyordur.

Yazar şehirden ayrılmak ister Yazar dayanamaz, gideceğim der. Otobüs terminaline giderken de yalnız bırakmaz. Hatta otobüse de biner. Otobüs kalkana kadar şiirlerini okur. Defterdekiler bitince cebinden çıkardığı küçük kağıtlardan şiirlerini okur. Yazar otobüs hareket etmeden zahmet olur bahanesiyle zar zor adamı otobüsten indirir. Onun da belli yere kadar gelmesini engeller. Cam kenarına oturur. Şair camdan şiirlerini ona okumaya devam der. Yazar tüm sıkıntısına rağmen adamı sevmiştir. Bu küçük yerde sıkışıp kaldığını düşündüğünden ona üzülür. Yurdundaki insanların böyle dertleri de olduğunu biliyordur. Onları anlamaya çalışır.

Temalar

Empati/ Çatışma Yazar, şairin tavrından çok rahatsız olsa da onunla empati kurduğu ve ona anlayışla yaklaştığı görülmektedir. Şair, küçük bir yerde yaşamaktadır. Yazar, yaşadığı küçük yer dolayısıyla şairin anlaşılma ve kendini ifade edecek birini bulmakta ne kadar zorluk yaşadığının ve gerekli fırsatları yakalamakta ne kadar zorlandığının farkındadır. Yine de bu durumu idare etmekte zorlanır.

Yabancılaşma Şairin, yazarı bulduktan sonra her saniyesini şiir okuyarak değerlendirmeye çalışması aynı zamanda içinde yaşadığı çevreye ne kadar yabancılaştığının bir işaretidir. Yazar onunla ilgilenirse de ilgilenirse de kendi iç dünyasında odağını sürdürmeye devam etmektedir.

Bİ- İZN-İLLAH-İ TEALA

Öykü

Yazar hastalanır Yazar kendisine üstat denildikçe gevşediğini, hoşuna gittiğini söyler. Fakat karşısındaki kişi de abartıkça abartıyor, her lafın başında sonunda üstat diyor. Adam onların memleketinde onu çok sevdiğini, büyük bir karşılama yapılacağını söylüyordu. Tren yolculuğu sıkıcı diye onu özel araçla götürmeyi planlamışlardır. Söylediklerine göre yolculuk 6 saat sürecektir ama dedikleri gibi olmaz. Bir gün bir gece gitmiş, ertesi günün de bir kısmı gitmiştir. Soğuktan titreyerek hasta olmuş, ateşlenmiştir.

Şehirdeki protestolar Şehre geldiklerinde ateşler içindedir. Ama eskiden tanıdığı bir arkadaşı arabayı durdurur. Büyük bir kalabalığın onu beklediğini ama öfkeli olduklarını söyler. Yazılarında dolayı öfke ile onu bekliyorlardır ve gitmesi tehlikelidir. Yazar mecburen kabul eder. Ara yoldan onu otele götürür. Yazar kendini yatağa bırakır. Kimse yerini öğrenmesin diye doktor da getirmezler.

İlaç tarifi veren adam Bir süre sonra odayı ararlar. İki kişi onu görmeye gelmiştir. Yazar, hasta olduğu için odaya çıkmalarını söyler. İki tanımadığı kişidir ama biri yıllardır onu tanıyor gibi davranıyordu. Hasta olduğunu öğrenince ona bir ilaç tarifi verir. Onda çok eski bir kitap olduğunu ve bir doktor tarafından şifalı ilaçlar yazıldığını, ilcaların maddelerinin hepsinin memlekette olduğunu ve her hastalığın çaresinin orada yazılı olduğunu anlatır. Adam durmaksızın ilaç tarifleri veriyordu. Her tarif sonrası da "Bi izn-i İllahi Teala" diyerek cümlesini bitiriyordu. Yazar kırmamak için kötü bir şey demiyordu, hali de yoktur.

Yazarın yeri öğrenilir Bir süre sonra biri telaşla içeri gelir. Hangi otelde olduğunu öğrenmişler ve otel önünde toplanmışlardır. Otel sahibi oteli terk etmesini istiyordu. Ama yazarın hali yoktur. Ayağa kalkınca düşecek gibi olur. İki adam kolundan tutar yardım eder. Bu sırada ilaç tarifleri veren adam tariflere devam ediyordu. İkisinin kolunda dışarı çıkarlar, gizlice eski başka bir otele giderler. Yazar hemen yatağa girer. Adamlar da belki gider diye düşünür ama otururlar. Yazar uykusu geldiğini söyler. Adamlardan biri gider ama ilaç tarifi veren adam gitmez, konuşmaya devam eder. O anlatırken yazar kendinden geçer. Uyandığında yanında yoktur.

Şehirdeki gezinti Vali ertesi sabah araba gönderir. Şehri gezdirmek ister. Yazar istemez ama ayıp olur diye kabul eder. Tam arabaya binecekken ilaç tarifi veren adam yanına biner. Adamın kapıda beklediğini anlar. Yazarın canı sıkılır. Zahmet etmeseydin dese de onu korumanın vazifeleri olduğunu söyler. Arabanın önünü birkaç yuhalayan insan keser. Adam ilaç tarifleri vermeye başlamıştır ve durmaksızın anlatıyordu. Araç kalabalıktan kurtulur. Birkaç tarihi yer gezdirilir. Ama yazar verilen bilgilerden hiçbir şey anlamaz. Çünkü yanı başında adam sürekli tarifler vermeye devam ediyor ve yine cümlesinin sonunda "Bi-izn-illahi Teala" diyor.

Tehlikeli olay Yazar bir yandan hastadır, bir yandan adam hiç susmuyordu, bir yandan protesto ediliyordu. Sinirlenir bozulur. Oraya gidişinin üçüncü günü gerçek bir tehlike ile karşı karşıya kalır. Şehrin alanını üç bine yakın kişi doldurmuş, aleyhine bağırıp çağırıyordular. Yazarı korumak isteyenler onu bir fotoğrafçıya sokar. Fakat fotoğrafçı da dükkânı için endişelenir. Yazar çıkmak ister, dükkâna zarar gelmesin diye düşünür ama izin vermezler. Emniyet güçlerini arasalar da onlarda kısacık mesafede bir türlü gelmiyordu. Bu sırada adam ise tarifleri vermeye devam ediyordu. İçeride valiye, emniyet müdürlüğüne telefon edilir. Yazar dükkânı yakacaklarından korkar. Onu tutan kollardan zorla kurtulur ve dışarı çıkar. Ne yapacağını bilemez. Kalabalık üstüne gelir. İçlerinden ilk davranışı gösteren ne yaparsa diğerleri aynısını yapacaktır. Yazar buna emindir. Tüm bu tehlike içinde adam ise kulağına tarif vermeye devam ediyordu.

Yazarın kaçıışı Kalabalık önce kelime-i şahadet getirmesini ister. Derken istiklal marşını söylerler ama biraz tuhaf biçimde. Tam bu sırada özel bir araba durur ve adamı içeri iterler. Arkasından ilaç tarifi veren adam binecekken yazar onu atlatır ve şoföre sürmesini söyler. Araba hızla sürülür ve kurtulurlar. Yazar hemen tren istasyonuna gider. Tren kalkma k üzeredir. Herkes kalabalıktan korktuğunu zanneder ama o ilaç tarifi veren adamdan kaçıyor.

Temalar

Birey ve toplum çatışması Yazar, toplumsal normlar ve değerler sebebiyle protestolarla, tehlikelerle karşı karşıya kalmıştır. Fakat kendi bireysel kimliğinden, duruşundan vazgeçmemiş, onu korumaya çalışmıştır. Bireylerin özgürlükleri, görüşleri ve kimlikleri ile toplum arasındaki çatışma önemli temalardan biridir. Kalabalık hem fiziksel bir tehlike hem de toplumsal bir güç konumundadır.

Çatışma Bireysel Yazarın hastalık, protestolar ve yaşadığı aksilikler ile ona sürekli ilaç tarifleri anlatan bir hayranı ile uğraşmak zorunda kalması ayrı bir gerilime sebep olmuştur. Yazar kalabalıkların yarattığı fiziksel tehlikeden çok, ilaç tarifleri anlatan adamın alanındaki baskıdan kaçmıştır. İlaç tarifi veren adam, öyküde sürekli olarak yazarın sağlığına çözüm önerileri sunar ve kendisini bir bilgin, bir otorite olarak konumlandırır. Yazar için bunun her koşulda devam etmesi içsel bir çatışmaya sebep olmaktadır.